

ELSŐ KÉZBŐL A HADERŐRŐL!

magyar HONVÉD

www.honvedelem.hu

A Honvédelmi Minisztérium magazinja – 2013. december XXIV. évf. 12. szám – 390 Ft

MENETREND

977086569300613012

24
A NATO GYORSREAGÁLÁSÚ ERŐINEK EGY ANTIDEMOKRATIKUS ORSZÁG OLAJKÉSZLET-SZERZÉSI TÖREKVÉSE MIATT ELMÉRGESEDŐ KONFLIKTUST KELLETT MEGOLDANIUK. EZ VOLT A FORGATÓKÖNYVE A STEADFAST JAZZ 2013 GYAKORLATNAK, AMELYEN A GYÓRI LÉGVÉDELMI RAKÉTÁSOK IS RÉSZT VETTEK.

18 Az olaszországi nemzetközi katonai filmfesztiválon, „Tradíció” kategóriában magyar siker született.

40 Valóssággá válik a Terminátor-filmek világa? A katonai robotok mind nagyobb szerephez jutnak a hadszíntereken.

50 Az egykori balatonfüzdi lőporgyár erőművének föld alatti termeit „újra felfedezte” magának a honvédség.

A MAGYAR HONVÉD MAGAZIN KÖVETKEZŐ SZÁMA 2014. JANUÁR 10-ÉN JELENIK MEG.

58 Egy 96 éve kiadott kártya újranyomott változatával játszanak majd a honvédség első utlibajnokságán.

HM ZRÍNYI
TÉRKÉPÉSZETI ÉS KOMMUNIKÁCIÓS SZOLGÁLTATÓ KÖZHASZNÚ NONPROFIT KORLÁTOLT FELELŐSSÉGŰ TÁRSASÁG

HADERŐ

A törzsigazgató 4
Kiharcolt biztonság 7

NAGYVILÁG

Radar 10
Missziós hírek 12

SEREKSZEMLE

Elnöki elismerés 14
Kategoriagyőztes 18
Novemberben történt 20
Reakcióidő 24
Telitalálat 28
Menetrend 31
Típusestvérek 34

HADITECHNIKA

A nagy túlélő 36
Robotkatonák 40
Elnöki különjárat 42

HÁTORSZÁG

Fegyverbarátság 46
Szigorúan titkos! 50
Mindig tűzvonalban 52
Dalszülők 54
Karácsonyi ének 56
Kártyacsata 58
Közérdekű 60
Az első világháború magyar zsidó hősei 61
Végül csak egy maradt... 62

A Honvédelmi Minisztérium magazinja XXIV. évfolyam 2013. 12. szám

Kiadja a HM ZRÍNYI Térképészeti és Kommunikációs Szolgáltató Közhasznú Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság.

Felelős kiadó:
DR. BOZSONYI KÁROLY
ügyvezető

Nyomatás:
A kft. saját nyomdájában

Felelős vezető:
A kft. ügyvezetője

Szerkesztőség: 1087 Budapest, Kerepesi út 29/B Postacím: 1440 Budapest, Pf. 22 Tel.: 459-5315, HM: 27-913 fax: 459-5351
E-mail: magyarhonved@armedia.hu

Főszerkesztő:

TÖRÖS ISTVÁN
Főszerkesztő-helyettes:

SZABÓ BÉLA
Olvasószerkesztő:

M. TÓTH GYÖRGY
Lapszerkesztők:
TRAUTMANN BALÁZS, FEITH LÁSZLÓ
Fotóriporterek:
DÉVÉNYI VERONIKA, GALOVTSIK GÁBOR,
KRASZNAI-NEHREBECCZY MÁRIA, RÁCZ TÜNDE (KÉPSZERKESZTŐ), TÓTH LÁSZLÓ

Tervezőszerkesztő:
GRÓF ISTVÁN

E HAVI MAGAZINUNKAT
FEITH LÁSZLÓ SZERKESZTETTE

Borítófotó: dr. Toperczer István

ISSN: 0865-6932
Lapunk az Európai Katonai Sajtószövetség (European Military Press Association) tagja

Előfizetésben terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlapüzletéga (1008 Bp. VIII., Orczy tér 1.), előfizethető valamennyi postán, kézbesítőknél, e-mailen: hirlap-elfozetes@posta.hu, faxon: 303-3440.

További információ:
06-80-444-444

Molnaszecsőd–
Veszprém–
Székesfehérvár–
Mons–Budapest

A TÖRZSIGAZGATÓ

AMIKOR 2009 NYARÁN A HONVÉD VEZÉRKAR FŐNÖKE AZ ÖSSZHADERÓNEMI PARANCSNOKSÁG ÁLLOMÁNYGYŰLÉSÉN MEGKÖSZÖNTÉ A KÜLSZOLGÁLATRA INDULÓ VARGA JÁNOS VEZÉRŐRNAGY MUNKÁJÁT, BESZÉDE VÉGÉN JELEZTE: HAZATÉRÉSE UTÁN ÚJABB FELADATOK VÁRNAK A TÁBORNOKRA. NÉGY ÉV ELTELTÉVEL MÁR AZ ÚJ BEOSZTÁSÓRÓL IS BESZÉLGETHETTÜNK...

Egy katonai életpályának mindig a kezdeti szakasza a legérdekesebb, legizgalmasabb. Őn fiatal hadnagyként Molnaszecsődön kezdte a szolgálatot.

– 1976-ban bújtam „angyalbőrbe” s elvégeztem az akkori Zalka Máté Katonai Műszaki Főiskolát. Rádiólokátor-mérnökként avattak hadnaggyá 1980-ban. Körmened mellett 10 kilométerre található egy kis falucska, Molnaszecsőd, ott üzemelt egy rádiótechnikai század. Ennél az MN 6617-es kódszámú alegységnél kezdtem a pályámat, és itt dolgoztam három évet. Lévéen első lépcsős alakulat, megmondom őszintén, nagyon nehéz időszak volt.

Abban az időben a javítótechnikusnak addig kellett a laktanyában tartó-

Repülőgép- és helikopter-vezetőkkel a Szentgyörgyi Dezső Légibázison.

A vezérkari tanfolyam hallgatói delegációjának fogadása.

kodnia, ameddig a lokátoraink nem voltak üzemképesek. Együtt éltünk a problémákkal, de együtt éltünk a katonákkal is, akiknek élete nyitott könyv volt számunkra. Embert próbáló időszak volt, hiszen üzemeltetnünk kellett a lokátorokat, rendszeresen adtunk egyhetes ügyeletes parancsnoki szolgálatot. Az ausztriai határ menti kisgépes repülések miatt szinte állandóan elsőfokú készenlétben voltunk. Így az idők nagy részét, napi 12–14 órát a laktanyában töltöttük el, beleszámolva a hétvégeket is.

Ezt követően törzsekbe szolgált az élet: Pápára, az 1. rádiótechnikai zászlóaljhoz, majd az 54. rádiótechnikai dandár veszprémi törzsébe kerültem, és egészen az ezredesi rendfokozat megszerzéséig a rádiótechnikai fegyvernemnél teljesítettem szolgálatot.

– **Az akkori dandár – mai ésszel nehezen felfogható – óriási alakulat volt.**

– 1984-ben hozták létre a dandár- és hadtestszervezetet. Ekkor a Dunántúlon és a Dunától keletre diszlokálók két rádiótechnikai ezred egyesítése révén jött létre az 54. rádiótechnikai dandár, amelynek parancsnokságát a hadtestparancsnoksággal együtt Veszprém helyőrségben alakították meg. Békelétszámunk mintegy 6500 fő körül mozgott, az állományunk mintegy 25 százaléka volt hivatásos katona. A magasabbegység az alárendeltségébe tartozó 6 rádiótechnikai zászlóaljjal és 21 rádiótechnikai szá-

zaddal látta el a napi készletügyi feladatait.

1997-ben, mint megbízott dandárparancsnok hajtottam végre a magasabbegység ezredszintű szervezetté történő átalakítását – egy 3500 fős ezredstruktúrát kellett létrehoznom. Az egy lépcsőben megvalósított átalakítás nagyon kemény feladat volt, hisz kompakt szervezetet kellett átalakítanom, racionalizálnom. Több száz személyi beszélgetés, több száz katonacsalád sorának alakítása a távoli helyőrségekben – mindez nem volt egyszerű feladat, de ma is úgy érzem, sikerült rendkívül tisztességesen megoldani a katonacsaládok sorsát és az új szervezet kialakítását.

– **Veszprém utáni némi kitéréssel következett életének újabb meghatározó állomáshelye, Székesfehérvár.**

– Veszprémből Németországba, Hamburgba kerültem, ott végeztem el a vezérkari akadémiát. Onnan visszaérkezve egy évig voltam a veszprémi légtérrel-előzred parancsnoka, majd ezt követően Veszprémben a légierő vezérkari főnök helyettesévé neveztek ki. Pályafutásomban egy „nagy ugrás” következett be 2007-ben: megbízott légierőparancsnokként szolgáltam, s a szintén megbízott szárazföldi parancsnokkal, az akkor még dandártábornok Benkő Tiborral együtt bíztak meg az MH Összhaderőnemi Parancsnokság szervezeti struktúrájának kialakításával. Olyan pa-

rancsnokságot kellett létrehozunk, amelynek törzsében a különböző csoportfőnökségeken együtt dolgoztak – és a mai napig is együtt dolgoznak – a szárazföld és a légierő haderőnem szakemberei. Természetesen nem volt egyszerű a kezdet, ugyanis a „hadtörténelemben” nem nagyon van példa arra, hogy haderőnemek egyik napról a másikra egy szervezetbe, egy „koedukált” törzsbe olvadnak és végzik napi feladataikat. Ma is működik ez a szervezet, amelyet több kiváló kvalitású parancsnok vezetett az elmúlt hat évben.

– **Elérkezettünk 2009 nyarához. Két sikeres év után Székesfehérváron a vezérkar főnöke búcsúztatja, és irány Mons. A Magyar Honvédség Nemzeti Katonai Képviseletének vezetőjeként milyen napi feladatok várták Belgiumban?**

– A NATO-nak két stratégiai parancsnoksága van. Az egyik a monsi, a hadművelési stratégiai parancsnokság. A másik a norfolki, ahol a kiképzéssel, fejlesztési kérdésekkel, valamint a kiválósági központok irányításával foglalkoznak. Mindkét parancsnokságot négyesillagos tábornokok vezetik.

Feladatkoröm látszólag egyszerű, de ugyanakkor szerteágazó volt. A Honvéd Vezérkar főnökének képvisellete ugyanis azt jelenti, hogy a stratégiai parancsnokság által vezetett, a világ különböző pontjain feladatait teljesítő misszióknak ügyeinek intézése a nemzeti képviseletünkön keresztül valósult meg. A Honvédelmi Minisztériumban meghozott döntéseknek kellett érvényt szereznem, illetve ezeket kellett képviselnem. Ez a gyakorlatban annyit jelentett, hogy például az ISAF-, illetve a KFOR-misszióknak magyar szerepvállalásának előkészítésében aktívan kellett részt vennem, majd a döntéseket követően megtartott erőgenerálási konferenciákon a magyar érdekek képviselete volt a feladat.

– **Hétköznapi nyelvre lefordítva, ez folyamatos egyeztetést igényelt a Magyar Honvédség és a NATO-parancsnokság között?**

– Ez úgy történt, hogy a SHAPE főparancsnoka vagy helyettes parancsnoka a tagállamok vezérkari főnökeinek küldött, úgynevezett igénytámasztó leveleken jelezték, hogy a különböző missziókban végrehajtható feladatokhoz mely országoktól milyen képesség-felajánlásokat, milyen időtartamú szolgálatteljesztést kérnek.

Hazánk és a főparancsnokság között

az információáramlás a képviselők kezén keresztül valósult meg, az említett levelekhez javaslatokat állítottunk össze, és különböző, döntést előkészítő feladatokat hajtottunk végre, majd pedig a döntések nemzeti képviselőjét és érvényesítését kellett megvalósítanom. Természetesen sok kérdésben egyeztetnem kellett más nemzetek képviselőivel, illetve a főparancsnokság különböző szakterületeivel.

A szövetség a műveletek sikeres végrehajtása érdekében képességeket hoz létre, és a nemzeteknek ezekhez a képességekhez kell különböző felajánlásokat tenniük. Természetesen minden nemzet a saját lehetőségeinek megfelelően tesz felajánlásokat. Az erőgenerálási konferenciákon ezekből a rész-képességek közül teremtik meg a hadszíntéren megjelenő összképességet.

– Felajánlásainkat hogyan értékeli szövetségeseink?

– Magyarország mindig jól teljesített. Azt látni és tudni kell, hogy egyetlen ország sem képes átlépni a „saját árnyékát”. Ez alól senki sem kivétel, még a nagyobb tagállamok, a franciák, a németek és az amerikaiak sem. Minden tagállam küzd a maga nehézségeivel, és ez sokszor függetlenül a mögöttük álló gazdasági vagy finansziális lehetőségektől. Négy év tapasztalata alapján azt tudom mondani, hogy Magyarország vállalásai mindig megfeleleltek a saját ambíciószintnek és a szövetség elvárásainak egyaránt. A hadszíntéren nagyon

és a törzsekben végzett munkát egyaránt elismerő szavait.

Úgy gondolom, hogy missziós vállalásaink sikeresen járulunk hozzá a szövetség előtt álló feladatok megoldásához, katonáink feladat-végrehajtása pedig példaértékű. Méltán lehetünk büszkék rájuk.

– Visszatekintve a Monsban töltött időszakra, mi volt a legemlékezetesebb feladat?

– Talán az, amikor a PRT bezárását követően Magyarország elvállalta, hogy a kabuli repülőtéren biztosítja a Force Protection (erő megóvása) képességet. Ezt a feladatrendszert a belgáktól vettük át. A sikeres feladat-végrehajtás érdekében a főparancsnokságon többször egyeztetünk belga partnereinkkel, majd a helyszíni szemrevételezést követően megkezdjük vállalásunk teljesítését. Számomra nagyon felemelő érzés volt, amikor a missziót befejezve a főparancsnokságon, egy rendezvényen James G. Stavridis admirális személyesen köszönte meg a munkánkat. Hivatkozva a helyszínen szerzett tapasztalataira és az ISAF főparancsnokának tájékoztatására, úgy foglalt állást, hogy ezeket a feladatokat eddig senki sem látta el olyan jól, mint mi. Mondhatnám ugyanezt a kabuli repülőtéren vezető nemzeti szerepkörnek betöltéséről is.

– Most a Honvédelmi Minisztérium második emeletén beszélgettünk, az ajtón Varga János neve alatt törzsigazgató beosztás szerepel. Mi a feladata a törzsigazgatóknak?

– Alapfeladatom a Honvéd Vezérkar csoportfőnökségei közötti koordináció, valamint a vezérkari főnök és helyettese tevékenységének segítése. Van egy másik fontos feladat, ez pedig a vezérkari és a közigazgatási blokk közötti munka harmonizációjának megteremtése. Mindkét fél közös feladat-végrehajtását, a csoportfőnökségek és a főosztályvezetők közötti együttműködést, adott esetekben a jogszabályi egységes értelmezését, a lehetőségek és az elképzelések összehangját kell elősegítenem. És végül, de nem utolsósorban a vezérkari főnök, illetve a közigazgatási államtitkár elvárásainak eleget téve, segítenem kell a közös döntések előkészítésének folyamatait is.

Zárnám az elismerések példáinak sorát a Honvéd Vezérkar főnökének a SHAPE-n tett látogatásával. Stavridis admirális, a NATO főparancsnoka Benkő Tibor vezérezerdesnek személyesen tolmácsolta a magyar szerepvállalást, a felajánlásokat, a hadszíntéren

FÉL MAGYARORSZÁGNYI TERÜLET, SZÁZHUSZONHÁROM JÁRÁS, TIZENHÉT NEMZET HÉTEZER-ÖTSZÁZ KATONÁJA: AZ ISAF RC NORTH (INTERNATIONAL SECURITY ASSISTANCE FORCE REGIONAL COMMAND NORTH – A NEMZETKÖZI BIZTONSÁGI EGYÜTTMŰKÖDŐ ERŐ ÉSZAKI RÉGIÓPARANCNSOKSÁGA) AFGANISZTÁN LEGNAGYOBB KÖZIGAZGATÁSI RÉGIÓJÁBAN FEJTI KI TEVÉKENYSÉGÉT, S LEGUTÓBB, HAT HÓNAPIG MAGYAR TÁBORNOK TÖLTÖTTE BE A PARANCNSOKSÁG TÖRZSFŐNÖKI BEOSZTÁSÁT.

KIHARCOLT BIZTONSÁG

Tábornok az első vonalban

A kettőből az egyik afganisztáni (nem az Amerikai Egyesült Államok, hanem Németország vezető) régió életének normalizálása, biztonságának megteremtése évekkel ezelőtt jelentett hatalmas kihívást az ISAF számára, tudjuk meg Korom Fe-

renc dandártábornoktól, a Honvéd Vezérkar hadműveleti csoportfőnökétől, aki szeptember elejéig, fél éven keresztül az RC North törzsfőnöke volt. Ezt a beosztást szövetségi megállapodás alapján, rotációs rendszerben a svéd, a norvég és a magyar hadsereg látja el.

Korom tábornok előtt Szabó László dandártábornok, a Honvéd Vezérkar kiképzési csoportfőnöke volt az RC North törzsfőnöke.

(Korom Ferenc egyként igazi afganisztáni veteránnak számít, hiszen 2009-ben az MH Tartományi Újjáépítési Cso-

port parancsnoka volt, s ithoni beosztásából fakadóan még öt másik alkalommal is megfordult hosszabb-rövidebb időre az országban. De bőven rendelkezik más irányú missziós tapasztalattal is, hiszen Cipruson és a Balkánon egyaránt kétszer, míg Irakban egy alkalommal teljesített fél éves szolgálatot.)

A tizenhét nemzet 7500 katonájának tevékenységét egy négyszázhuszonnégy fős törzs irányítja, illetve irányította, de rül ki Korom dandártábornok szavaiból, ugyanis Afganisztánba érkezése egybe esett a nemzetközi erők létszámának csökkentésével, a 2014. év végi végleges kivonulás előkészítésével. Így a beosztását frissen elfoglaló törzsfőnök első és legfontosabb feladata a törzs létszámának jelentős – háromszázötz főre történő – csökkentése, s ennek következtében a szervezeti struktúra, a felelősségi körök és a feladatrendszer teljes átszervezése volt.

Mint ismeretes, a nemzetközi erők 2014 végéig végleg kivonulnak az országból, s csak egy jóval kisebb létszámú, főleg mentorálási, tanácsadási feladatokat ellátó erő marad Afganisztánban. Ennek megfelelően, a fokozatos csapatkivonással egy időben megkezdődött annak felmérése is, hogy e

feladatok ellátásához mekkora erőre lesz szükség. Az első tervek még arról szóltak, hogy egész Afganisztánban összesen tizenkétezer szövetséges katona marad, de a régióparancsnokságok elemzéseinek összegzése azt mutatta, hogy a NATO feladatainak ellátásához minimum 15 100 katonára lesz szükség. A NATO-ban természetesen politikai szintű döntés születik majd a végleges létszámról; ám addig is el kell látni azon feladatokat, amelyekből bőven jut napjainkra is, bár a tennivalók erőteljesen átalakultak a kezdetekhez képest. Az ISAF-misszió megkezdésekor ugyanis a fő feladat a tálib rendszer megdöntése, majd az ország életének normalizálása, a biztonságos környezet megteremtése, később pedig az újjáépítés és a közigazgatási rendszer alapjainak megteremtése volt. Korom tábornok szerint többek között az ISAF szisztematikus munkájának is köszönhető, hogy ma már kivonulásról, a biztonság szavatolásának az afgán biztonsági erők kezébe adásáról és alapvetően működő közigazgatási rendszerrel beszélhetünk. Mindezt egy példával is szemlélteti: amikor 2009-ben PRT-parancsnok volt, a fő feladat a közigazgatási rendszer alapjainak levakrása, az afgán biztonsági erők (a had-

sereg, a különböző szintű rendőri és határőr erők, valamint a klasszikus értelemben vett biztonsági (tag)jainak toborzása, kiválogatása és felkészítése volt, 2013-ban pedig már egy 354 000 fős, feladatának ellátására kész saját erő áll az ország rendelkezésére. Mindez persze fokozatosan ment végbe, amelyhez nagy segítséget adott, hogy 2009-ben az USA minden tartományba betelepítette a szövetséges, valamint az afgán biztonsági erőket támogató csapatokat. Újabb példa: míg korábban a magyar–amerikai OMLT (Operational Mentoring Liaison Team – műveleti tanácsadó és összekötő csoport) zászlóaljszinten készítette fel az afgán hadsereg kijelölt erőt, majd segítette is műveleteik tervezését és végrehajtását (együtt harcoltak), ma már ez a misszió megszűnt, helyét átvette a magasabb vezetési szintek munkáját mentoráló műveleti tanácsadó csoport (MH MTCS).

A korábban jelzett amerikai „betelepülés” többek között azt jelentette, hogy a feladatait egyre magabiztosabban el látó afgán biztonsági erők komoly (többek között légi) támogatást kaptak műveleteikhez. Míg korábban az is előfordult, hogy az afgán hadsereg ellenállók által megtámadott konvoja kilencven százalékos veszteséget szenvedett, addig napjainkban már szűkség esetén csapásmérő repülőgépek, harci- és szállítóhelikopterek támogatnak minden afgán műveletet. Az eredmény roppant imponáló lett, hiszen idén az ellenállók „szokásos” nyári offenzívája eleve kudarcra ítéltetett, az északi régióban jelentősen csökkent az IED-, vagy az ISAF- és az afgán biztonsági erők elleni közvetlen támadások száma. Sőt, valójában ma már nem is beszélhetünk „klasszikus” vallási vagy ideológiai alapon szervezett ellenállásról, az incidensek többsége a szervezett bűnözői – ember-, kábítószert- és fegyvercsempész – csoportok tevékenységének köszönhető.

Mindezek következtében – az ISAF felmérése szerint – jelentősen nőtt az afgán biztonsági erők elfogadottsága, „bizalmi indexe” a lakosság körében. Ahol pedig biztonság van, ott a mindennapi élet is normalizálódik. Tartományi, járási és települési szinten is működnek az önkormányzatok. Olyannyira – jellemezte a helyzetet a volt törzsfőnök –, hogy a jövő évi választásokra készül az afgán adminisztráció ez év szeptember végéig a választási regisztrációs ívetek a

legkisebb atrocitás nélkül el tudta juttatni mind a százhuszonnégy járásba.

Persze ma már óhatatlanul felmerül a „hogyan tovább?” kérdése, az, hogy mi lesz jövőre, a szövetséges erők kivonulása után? Korom tábornok meglátása szerint – a korábban már jelzett támogatással – az afgán biztonsági erők képesek lesznek szavatolni a belső biztonságot és az ország szuverenitását. Ezt megerősítette Angela Merkel is, amikor látogatást tett az RC North-nál; a német kancellár rögtön hozzátette: ehhez szükség van arra is, hogy az afga-

nisztáni rendezésben eddig részt vevő nemzetek a jövőben is folytassák szerepvállalásukat. (Az RC North esetében ez például a már említett 15 100 fős kontingensből mintegy 6-800 német katonát jelentene, kiegészítve más nemzetek felajánlásaival.)

A beszélgetés végén természetesen szóba került Magyarország, a Magyar Honvédség RC North-ot illető szerepvállalása, valamint Korom tábornok személyes benyomása is. Ami az előbbi illeti: Korom Ferenc „mandátuma” alatt zajlott le a tartományi újjáépítési (PRT-)

feladatok, illetve az OMLT tevékenységének befejezése, a kontingensek kivonása, valamint az OMLT-t váltó MTCS tevékenységének előkészítése. Október 31-én lezárult a kabuli nemzetközi repülőter biztosítását ellátó kontingens tevékenysége is. Most a különleges műveleti tevékenység, valamint a mentoráló, tanácsadó feladatok ellátása jelenti a folyamatosságot.

Beosztásából fakadó benyomásairól a hadművelleti csoportfőnök pedig azt mondta, hogy hihetetlenül nagy kihívás és tapasztalat volt számára a feladat.

Csak jelzésértéken jegyezte meg, négy német tábornok és egy admirális is a beosztottja volt, így nagy nyomás nehezedett rá, hogy felkészült, hiteles vezetőként fogadtassa el magát. Sikerült – s nem csak neki. Ugyanis felmerül az a kérdés is, hogy a szövetségesek miként ítélték és ítélik meg a magyar katonák afganisztáni tevékenységét? Protokollmentesen – hangzik a válasz. – A hadművelleti területen nem mosolygunk egymásra protokollárisan, hiszen a feladat sikere, egymás biztonsága múlik azon, hogy ki, miként teljesít. Tehát ha a szövetségesek elismeréssel nyilatkoznak a magyar katonák felkészültségéről, az nem udvariassági formula, hanem a közös (harci) tapasztalatokra alapozott értéktétele. Márpedig eddig még mindig, minden fórumon csak elismeréssel szóltak katonáinkról.

Újabb ezred kapta meg a 9K270 Iszkander-M (NATO-kód: SS-26 Stone) mobil, közepes hatótávolságú, hagyományos robbanófejekkel felszerelhető ballisztikus rakéta-rendszert Oroszországban. Az eszközöket Kapustyin Jarban adta át az orosz hadsereg képviselőinek a gyártó cég, a Rosztechnologia állami vállalat. Az indítójárművek, a rakéták és a kiszolgáló eszközök a Déli Katonai Körzet alárendeltségében működő 1. gárda rakétaezred állományába kerültek. A 400 kilométeres hatótávolsággal rendelkező rakéta-rendszer robbanófejét inerciális navigációs rendszer vezérli a kijelölt célra, de egyes értesülések szerint az orosz GLO-NASSZ műholdas navigációs rendszer jeleit is képes felhasználni. Nyugati becslések szerint a rakéta ötméteres pontossággal csapódik a kijelölt célpontjába. Az Iszkander-M első alkalmazására a 2008-as dél-oszétiai háborúban került sor. (bmpd.com)

BŐVÜLŐ ISZKANDER-M ÁLLOMÁNY

AMERIKAI VÁLASZ KÍNÁNAK

Az Egyesült Államok védelmi minisztériumának fejlesztési ügynöksége új, a jelenleg hadrendben álló Harpoon Block II rakétáknál jelentősen nagyobb hatótávolságú, alacsony észlelhetőségű, hajók elleni rakéta-rendszer fejlesztésén dolgozik. Az amerikai katonai és politikai vezetése számára a kínai DF-21D hajó elleni ballisztikus rakéta-rendszer volt az utolsó figyelmeztetés: ezt az eszközt kifejlesztett az amerikai hordozókötelek távoltartására, megsemmisítésére alkották meg. Az amerikaiak jelenleg fejlesztett nagy hatótávolságú, hajó elleni rakétájának (LRASM) alapja az AGM-158B JASSM-ER cirkálórakéta, amely új, megnövelt teljesítményű hajtóművet, felderítő- és célravezető rendszereket, valamint továbbfejlesztett, kétirányú adatkommunikációs rendszert kapott. (defensetech.org)

FRANCIA HARCJÁRMŰVEK OROSZORSZÁGNAK?

Lehetséges, hogy a Mistral-osztályú helikopterhordozó és partaszállást támogató hajók után újabb francia haditechnikát rendszeresít Oroszország. Az Itar-Taszsz hírgyűnökség jelentése szerint az orosz védelmi minisztérium és külügyminisztérium képviselői is jelen lesznek a francia fejlesztésű, új gumikerekes harcjárművek 2014 márciusában tartandó összehasonlító tesztelésén. Az orosz delegáció elsősorban a TITUS többfeladatú páncélozott szállítójárműre lesz majd kíváncsi, amely a VBCI és az ARAVIS járművekkel méri össze tudását. Mindhárom járművet a francia Nexter Systems fejlesztette ki. A 2008-ban a francia haderőnél rendszeresített VBCI nehéz gyalogsági harcjármű 28 tonnás tömegű és 8x8-as kerékképletű. Az ARAVIS egy könnyű, 12 tonnás, többfeladatú páncélozott jármű. A moduláris kialakítású TITUS 6x6-os kerékképletű, 18 tonnás harcjármű. (runews.ru)

FOLYTATÓDNAK A TESZTEK

2013. november 13-án szállt fel először a Mil helikoptergyár Mi-38-2 közepes szállítóhelikopter-családjának harmadik prototípusa; e gépet a világszerte ismert és kedvelt Mi-8/Mi-17 váltótípusának szánják. A Moszkva melletti Tomilino repülőteréről levegőbe emelkedett, 38013-as lajstromjelű forgószárnyasba két Klimov TV7-117V hajtóművet építettek be. Az első két prototípus még kanadai Pratt&Whitney Canada PW127-es hajtóművekkel repült. Az első tesztrepülésre egyébként még 2003. december 22-én került sor, de a programot több pénzügyi és technikai probléma is hátráltatta. (mil.ru)

NEVET KAPOTT A REPÜLŐGÉP-HORDOZÓ

Immáron hivatalosan is a USS GERALD R. FORD nevet viseli az amerikai haditengerészet CVN-78 jelű, nukleáris meghajtású repülőgép-hordozója. A Ford-osztály első egysége az eddigi számítások szerint 14 milliárd dollárba kerül, és várhatóan 2016-ban állhat hadrendbe. A hajó névadója, a volt amerikai elnök a második világháborúban a USS MONTEREY könnyű hordozón szolgált. Az 50 éves szolgálati időre tervezett hajóegység fedélzetén a hagyományos gőzkatapultok helyett már új, elektromágneses katapultrendszer indítja a repülőgépeket. (dodbuzz.com)

NINCS TÖBB MI-17-ES AFGANISZTÁNNAK!

Az Egyesült Államok eddig 86 Mi-17-es szállítóhelikoptert vásárolt az orosz állami fegyverkereskedő vállalatától, a Roszboronekszporthól az afgán haderő részére. A legutolsó, 2013 júniusában aláírt, 30 helikopter leszállításáról szóló szerződés értéke 572 millió dollár volt, ám ezt már nem követi újabb. A szakítás oka politikai: az amerikai szenátus nem nézte jó szemmel, hogy az orosz vállalat Szíriának is elad fegyvereket, amelyeket aztán a polgári lakosság ellen is bevetnek. (bloomberg.com)

BAJTÁRSI SEGÍTSÉG

Egy improvizált robbanószerszettel felrobbantott MD-530-as oktató-helikopter személyzetének kimentését biztosították Afganisztánban az MH Mi-17 Légi Tanácsadó Csoport hatodik váltásának magyar kiképzői, akik szállítási feladat végrehajtása közben kapták a riasztást. A lezuhant helikopteren egy amerikai és egy afgán pilóta volt. Az MH 86. Szolnoki Helikopterbázis hat katonája, Balla Tibor őrnagy, gépparancsnok, Dajka Attila százados, másodpilóta, Tóth Péter zászlós fedélzeti technikus, Kise Zoltán százados, Mátyás Zoltán zászlós és Gece Zoltán főtörzsőrmester ajtőlövészek segítségét díszoklevéllel és zászlóval köszönték meg az amerikai szövetségeseik.

Galambos Sándor

A shindandi bázison november elején, Mi-17 helikopteren kezdték meg gyakorlati kiképzésüket az afgán helikoptervezető-hallgatók. Első repüléseiket az MH Mi-17 Légi Tanácsadó Csoport hetedik váltásának (AAT-7) oktatóival hajtották végre. A gyakorlati kiképzést tanfolyam és elméleti vizsga előzte meg, amelyből kitűnt, hogy a hallgatók jól felkészültek feladataik ellátására. Kezdeti teljesítményükön már megmutatkozott, hogy MD-530 típuson közel száz órát repültek, így elsősorban a Mi-17 típus sajátosságainak megismerésére koncentrálnak. Mivel a hallgatók kibocsátására még az idén sor kerülhet, hamarosan új hajózással, fedélzeti technikusokkal és lövészekkel bővíthet az afgán légierő állománya.

MH Mi-17 AAT-7

HETEDIK VÁLTÁS

MEDÁLPARÁDÉ

Decemberben ért véget az MH Műveleti Tanácsadó Csoport 1. váltásának missziója Afganisztánban. A hazatérés előtt a Mazar-e Sharif melletti Spann táborban rendezett maroknyi magyar és amerikai katonára emlékező medáladományozási ünnepségen vett részt, amelyet jelenlétével megtisztelt Craig Q. Timberlake tengerészgyalogos tábornok, az ISAF Északi Régióparancsnokságának parancsnokhelyettese, az amerikai hadsereg nemzeti rangidőse. A tábornok elismerően szólt tanácsadóink munkájáról, amelynek eredményeként mára az afgán határrendészet és készenléti rendőrség sokkal felkészültebb lett. Molnár Zsolt ezredes, a csoport parancsnoka a US ARMY Infantry Association Medal kitüntetésben részesült, az MH Összhaderőnemi Parancsnokság parancsnoka pedig tárgyitalomban részesítette David W. Ditz alezredest és William Dillon vezénylőzászlóst.

Csoma Ferenc zászlós; fotó: Révész Renáta főhadnagy

LÁTOGATÁS A MISSZIÓKNÁL

Sínai-félszigeti programja után a Cipruson szolgáló magyar katonákat kereste fel a Honvéd Vezérkar főnöke. Az ENSZ-misszió jelenlegi, 34. váltásában 77 magyar katona szolgál, a britek, argentínok és szlovákok után a negyedik legnagyobb erőt képviselve. A Famagustán, Athinében, a 91-es járőrbázison, valamint Nicosiában megtartott állománygyűléseken, beszélgetéseken Benkő Tibor vezérezredes elmondta: a magyar katonák méltón képviselik Magyarországot, munkájukról, felkészültségükről és együttműködő-készségükről Lisa M. Buttenheim misszióvezető, Chao Liu tábornok, a misszió katonai parancsnoka, valamint Miroslav Misovic alezredes, a 4-es szektor szlovák parancsnoka egyaránt elismerően nyilatkozott.

Honvéd Vezérkar

VÁLTÁSRA KÉSZÜLVE

Koszovóban félidejéhez közeledik az MH KFOR Kontingens kilencedik váltásának küldetése. Az elmúlt években hagyománnyá vált, hogy ez idő tájt úgynevezett szemrevételező látogatást tesznek a kontingensnél a következő váltás kulcsembosztású katonái. A tizedik váltás parancsnoki állománya a Slim Lines táborban töltött egy hét alatt megismerkedett a műveleti terület aktuális helyzetével, valamint a KFOR Harcászati Tartalék Zászlóalj által használt fegyverzettechnikai eszközökkel, a zászlóalj felépítésével és a különböző beosztásokban szolgálók napi feladataival is. A leendő parancsnokok minden segítségét megkaptak ahhoz, hogy majdani váltásuk – amelynek személyi állománya a jelenlegihez hasonlóan az MH 5. Bocskai István Lövészdzandár katonáiból áll – megkezdhesse a misszió előtti felkészülést.

Kép és szöveg: Papp Béla főhadnagy

Hét hónapig „topon”

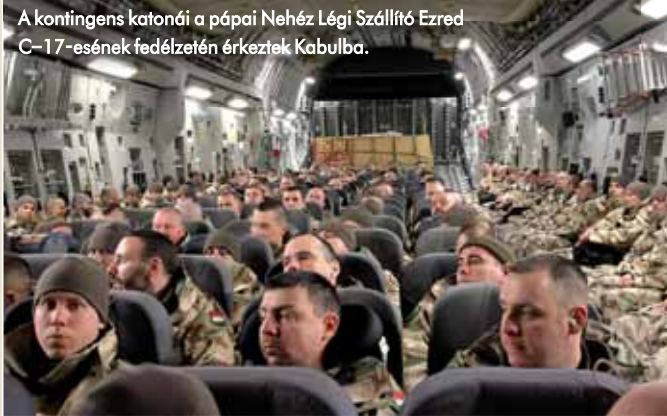
ELNÖKI ELISMERÉS

A NAPI SZÁZÖTVENES KATONAI REPÜLŐGÉPFORGALMAT, PLUSZ A CIVILT IS KISZOLGÁLÓ, A REPTERET ÜZEMELTETŐ, FEJLESZTŐ AFGÁN ÉS KOALÍCIÓS SZEMÉLYZET, VALAMINT A GÉP- ÉS HARCJÁRMŰVEK BIZTONSÁGOS BELÉPTETÉSE HÓNAPOKON KERESZTÜL, A NAP HUSZONNÉGY ÓRÁJÁNAK MINDEN PERCÉBEN „CSÚCSRA JÁRATÁST” KÖVETELT A MH KABULI NEMZETKÖZI REPÜLŐTÉR ŐR- ÉS BIZTOSÍTÓ KONTINGENS MÁSODIK VÁLTÁSÁNAK KATONÁITÓL.

A fesztűn munkában persze adódtak elsőre komolyan látszó, de később hatalmas derűtséget okozó esetek is – mondja Apáti Zoltán ezredes, a kétszázharmincöt fős kontingens parancsnoka, aki mielőtt rátérne az anekdotázásra, röviden ismerteti a kontingens feladatait. Szavaiból kiderül, hogy az MH KAIA ÖBK második váltása elődjéhez hasonlóan hármas feladatot látott el: üzemeltette a kabuli repülőtér három fő beléptető pontját, különböző készenléti idővel ellátta az azonnali reagálású feladatokat, és egy szakasszal szavatolta a repülőtér belső biztonságát.

A tömör fogalmazás azonban olyan roppant széles körű feladatrendszert jelent, amelynek néha futurisztikus részle-

A kontingens katonái a pápai Nehéz Légi Szállító Ezred C-17-esének fedélzetén érkeztek Kabulba.

A személyi beléptetés negyedik lépcsője.

Az alváltókör mindent felfed.

tei hallatán ugyancsak elgondolkodik az ember. Mert miről is van szó valójában? Naponta több száz személy, és hetente több ezer gépjármű biztonságos beléptetéséről – tudom meg, amikor azt kérdezem Apáti ezredestől, hogy egyáltalán miként működik a rendszer? – Jó volt a kérdés megfogalmazása – mondja –, hiszen a három kapunál nagyon összetett biztonsági rendszer működik. És tényleg futurisztikus – konstátalom a hallottakat –, s az jut eszembe, hogy bátran el lehet felejtetni az átlagos itthoni vagy műveleti területi ellenőrző-áteresztő pontok működtetéséről szerzett ismereteket.

A KAIA három fő beléptető pontján ugyanis egyenként egyszerre húsz katonát teljesít szolgálatot. A repülőtérre belépésre jogosultak először is biometrikus ID-, vagy belépőkártyával rendelkeznek. Annak ellenőrzése után jön a következő lépcső, a retina-felismerő rendszer alkalmazása. Az eddig csak jobbára hollywoodi filmekből, vagy éppen a ballisztikus rakéták kilövőhelyeire való beléptetésből ismert rendszer mindennapos gyakorlat Kabulban. Minden belépésre jogosult civilről leveszik a retina-mintát, amelyet beléptetőkor egy kézi készülékkel ellenőriznek. A

szoftver – az afgán és a koalíciós biztonsági szervek napi felderítése, pontossága alapján – azt is azonnal jelzi, hogy a delikvens ugyan jogosult a belépésre, de a legutóbbi információk alapján biztonsági kockázatot jelenthet (pl. „rossz társaságba keveredett”), ezért mégsem léphet be a repülőtérre. A belépők „tor-túrálja” ezzel még nem ért véget, mert ha az első két szűrőn sikeresen átmentek, jön a testszkenner. A polgári repülőtereken „aggályosságú okokból” még be sem vezetett szkennert szinte „meztelenre vetkőzteti” a delikvenst, aki így semmilyen biztonsági kockázatot jelentő tárgyat sem tud elrejteni a ruházata alatt. – Olyannyira nem – mondja a kontingensparancsnok –, hogy például az operátorok egyszer azt is kiszűrték, amikor egy afgán hölgy a melltartópántja csatjában próbált becsémpézni egy SIM-kártyát. (A repülőtérre szigorúan tilos bevinni – egyebek mellett – képfelvételek, hang- és adatrögzítésre alkalmas eszközöket, mobiltelefon stb.) Mindezek után még mindig nem ért véget a beléptetési procedura, mert szükség esetén ruházatát vizsgálásra is sor kerülhet. Ezt persze megelőzi, hogy a belépni szándékozó leadja az értékmegőrzőbe a tiltott eszközöket – mobiltelefon stb. –, már ha ártó szándéktól vezérelve erről „meg nem feledkezik”.

Hasonlóan szigorú a gépjárművek beléptetési rendje is. Nemcsak robbanóanyag-kereső kutyákkal vizsgálják át a

Lengyel tűzszerész IED-elleni kiképzést tart magyar társainak.

járműveket, illetve nézik meg alulról tükkörrel is, hogy nincs-e elrejtve az alvázon robbanószerkezet, hanem minden egyes tehergépjármű átmegy egy röntgenkapun is. Nos, ehhez a röntgenkapuhoz kapcsolódik a bevezetőben már említett „incidens” is. A profi operátorok ugyanis az egyik kamionban felfedezték, hogy egy műanyag kannában egy kerek fémtárgy látható, amelyből vezetékek húzódnak a sofőrfülkébe. Azonnal „riadó”, kapu lezárva, biztonságos távolságra kiürítés, gyorsreagálási erők riasztása, majd a tüzserészek helyszínre hívása, ahogy az ilyenkor alkalmazott protokoll szerint „illik”. Aztán jó néhány feszült perc után a tüzserészek jelentenek, és mindenki – megkönnyebbülve – dől a nevetéstől: az afgán kamionsofőr egy tízliteres műanyag kannába szerelt be egy kiszuperált hangszórót, így készítve magának „mélynyomóval” ellátott hangfalat.

Persze ritkán fordulnak elő az ilyen esetek, a legjellemzőbb az volt, hogy a belépni szándékozók mindennel megpróbálkoztak. Szűrtek ki már hamisított belépőt, és az elkobzott tárgyak listája is elég impozáns és meghökkenítő. Csak példaként, miket is akartak becsempészni pusztán egy hét alatt: három pisztoly, hét tár lőszer, PB-gázpalack, tizenhat darab kés, mobiltelefon, alkohol, tizennyolc esetben kábítószer, és ki tudja milyen céllal, egy horgászhorog is. Szóval nagyon résen kellett lenniük a katonák-

Hende Csaba honvédelmi miniszter a váltás időszakában tett látogatást a kontingensnél.

nak minden pillanatban – mondja Apáti ezredes –, ez fizikailag és pszichikailag is roppant megterhelő volt számukra. Még egy adalékot mond, jellemző, hogy milyen aprólékos figyelemre volt szükség. Az üzemanyag-szállító kamionokról például előzetesen megkapták a rendszámot, a gépjármű típusát, érkezési idejét, a plomba számát, és még folytathatnánk a sort. Ha ezek közül csak egy hibás volt, már fordították is vissza. De olyan aprólékos volt a hibakeresés, hogy azt is észre kellett venni, ha a plomba zsinórja csak két centiméterrel rövidebb volt, mint ahogyan felrakták. – Szerencsére nagyon felkészült kontingenssel láthattuk el a szolgálatainkat – értékeli katonái teljesítményét a parancsnok. A zömében az 5/62-es

hódmezővásárhelyi lövészszázlójára alapozott csapat itthon Creval- (Combat Readiness Evaluation) ellenőrzés után kezdte meg missziós felkészülését, így valóban „harcra készen” érkezett a művelési területre. (Ezt egyébként a szövetségesek is elismerték, hiszen a kontingens katonái közül tizenhatan kaptak francia vagy portugál elismerést.)

De a különböző törzsekbe beosztott katonák is helytálltak, csakúgy, mint a kontingens nem force protection beosztású tisztjei, altisztjei. Alaprendeltetésük ellátása mellett (annak támogatására) ugyanis számtalan más irányú tevékenységet is végeztek. Segélyezték, patronáltak a reptér közvetlen közelében található városrész lakosságát is, egyrészt humanitárius, másrészt biztonsá-

A gepárdos mesterlövészek ellen kár volna „próbálkozni”.

Az FP-század MRAP-harcjárműveinek fegyverzete komoly visszatartó erő.

Humanitárius és biztonsági segélyezés.

gi okokból. Amikor ez utóbbira rákérdeztek, Apáti ezredes egy nagyon tanulságos példával szolgált. Szolgáltatuk ideje alatt ugyan a kontingens nem támadták meg, de a repteret, és az amerikai erőket több kézifegyveres és rakétatámadás is érte. Amikor aztán az első segélyakciók során találkoztak a helyi vallási vezetőkkel, azok látva, hogy a magyarok komolyan gondolják a hu-

manitárius segítségnyújtást, ők is felajánlották segítségüket. Elmondták, hogy korábban már tudtak esetlegesen készülő támadásokról, de eddig nem volt kívül (vagy nem akarták) megosztani az információit. Látva a komoly magyar szándékot, odáig elmentek, hogy megmutatták a parancsnoknak, szerintük hol kellene megmagasítani a tábornál lévő betonkerítést, mert az csak belülről lát-

szik biztonságosnak, kívülről viszont túl jó a rálátás és a belővési lehetőség.

E huszonhárom „biztonsági” és humanitárius projekt során egyébként többek között kétszáz, a helyi vallási vezetők által kijelölt család támogatott tartós élelmiszerekkel, iskolákat pedig tanszerekkel és sátrakkal. A CIMIC-munkában Apáti ezredes kiemelte Csete Tamás hadnagy szerepét, aki profikat meghazudtoló magabiztossággal vezette a tevékenységét. Olyannyira, hogy amikor a misszió befejeztével a CIMIC-feladatokat átadták a francia félnek, akkor meghívták őket a kabuli francia nagykövetségre, hogy adják át tapasztalataikat. A követségi első titkár megismerve az elvégzetteket, a módszereket, csak elismerésének és csodálatának adott hangot: milyen hatékonyan használták fel a rendelkezésükre álló pénzügyi keretet. – Bár francia mértékkel nézve valóban szerénynek volt nevezhető a rendelkezésünkre álló „büdzsés” – teszi hozzá a kontingensparancsnok –, meg kell jegyeznünk, hogy előljáróink az első váltással ellentétben nekünk legalább tudtak forrást biztosítani ilyen célra is, az időközben kivont tartományi újjáépítési csoport költségvetéséből.

Hét hónapig „topon”

ELNÖKI ELISMERÉS

A NAPI SZÁZÖTVENES KATONAI REPÜLŐGÉPFORGALMAT, PLUSZ A CIVILT IS KISZOLGÁLÓ, A REPTERET ÜZEMELTETŐ, FEJLESZTŐ AFGÁN ÉS KOALÍCIÓS SZEMÉLYZET, VALAMINT A GÉP- ÉS HARCJÁRMŰVEK BIZTONSÁGOS BELÉPTETÉSE HÓNAPOKON KERESZTÜL, A NAP HUSZONNÉGY ÓRÁJÁNAK MINDEN PERCÉBEN „CSÚCSRA JÁRATÁST” KÖVETELT A MH KABULI NEMZETKÖZI REPÜLŐTÉR ŐR- ÉS BIZTOSÍTÓ KONTINGENS MÁSODIK VÁLTÁSÁNAK KATONÁITÓL.

A fesztűn munkában persze adódtak elsőre komolyan látszó, de később hatalmas derűtséget okozó esetek is – mondja Apáti Zoltán ezredes, a kétszázharmincöt fős kontingens parancsnoka, aki mielőtt rátérne az anekdotázásra, röviden ismerteti a kontingens feladatait. Szavaiból kiderül, hogy az MH KAIA ÖBK második váltása elődjéhez hasonlóan hármas feladatot látott el: üzemeltette a kabuli repülőtér három fő beléptető pontját, különböző készenléti idővel ellátta az azonnali reagálású feladatokat, és egy szakasszal szavatolta a repülőtér belső biztonságát.

A tömör fogalmazás azonban olyan roppant széles körű feladatrendszert jelent, amelynek néha futurisztikus részle-

A kontingens katonái a pápai Nehéz Légi Szállító Ezred C-17-esének fedélzetén érkeztek Kabulba.

A személyi beléptetés negyedik lépcsője.

Az alváltókör mindent felfed.

tei hallatán ugyancsak elgondolkodik az ember. Mert miről is van szó valójában? Naponta több száz személy, és hetente több ezer gépjármű biztonságos beléptetéséről – tudom meg, amikor azt kérdezem Apáti ezredestől, hogy egyáltalán miként működik a rendszer? – Jó volt a kérdés megfogalmazása – mondja –, hiszen a három kapunál nagyon összetett biztonsági rendszer működik. És tényleg futurisztikus – konstátalom a hallottakat –, s az jut eszembe, hogy bátran el lehet felejtetni az átlagos itthoni vagy műveleti területi ellenőrző-áteresztő pontok működtetéséről szerzett ismereteket.

A KAIA három fő beléptető pontján ugyanis egyenként egyszerre húsz katonát teljesít szolgálatot. A repülőtérre belépésre jogosultak először is biometrikus ID-, vagy belépőkártyával rendelkeznek. Annak ellenőrzése után jön a következő lépcső, a retina-felismerő rendszer alkalmazása. Az eddig csak jobbára hollywoodi filmekből, vagy éppen a ballisztikus rakéták kilövőhelyeire való beléptetésből ismert rendszer mindennapos gyakorlat Kabulban. Minden belépésre jogosult civilről leveszik a retina-mintát, amelyet beléptetőkor egy kézi készülékkel ellenőriznek. A

szoftver – az afgán és a koalíciós biztonsági szervek napi felderítése, pontossága alapján – azt is azonnal jelzi, hogy a delikvens ugyan jogosult a belépésre, de a legutóbbi információk alapján biztonsági kockázatot jelenthet (pl. „rossz társaságba keveredett”), ezért mégsem léphet be a repülőtérre. A belépők „tor-túrálja” ezzel még nem ért véget, mert ha az első két szűrőn sikeresen átmentek, jön a testszkenner. A polgári repülőtereken „aggályosságú okokból” még be sem vezetett szkennert szinte „meztelenre vetkőzteti” a delikvenst, aki így semmilyen biztonsági kockázatot jelentő tárgyat sem tud elrejteni a ruházata alatt. – Olyannyira nem – mondja a kontingensparancsnok –, hogy például az operátorok egyszer azt is kiszűrték, amikor egy afgán hölgy a melltartópántja csatjában próbált becsémpézni egy SIM-kártyát. (A repülőtérre szigorúan tilos bevinni – egyebek mellett – képfelvételek, hang- és adatrögzítésre alkalmas eszközöket, mobiltelefon stb.) Mindezek után még mindig nem ért véget a beléptetési procedura, mert szükség esetén ruházatát vizsgálásra is sor kerülhet. Ezt persze megelőzi, hogy a belépni szándékozó leadja az értékmegőrzőbe a tiltott eszközöket – mobiltelefon stb. –, már ha ártó szándéktól vezérelve erről „meg nem feledkezik”.

Hasonlóan szigorú a gépjárművek beléptetési rendje is. Nemcsak robbanóanyag-kereső kutyaikkal vizsgálják át a

Lengyel tűzszerész IED-elleni kiképzést tart magyar társainak.

járműveket, illetve nézik meg alulról tükörrel is, hogy nincs-e elrejtve az alvázon robbanószerkezet, hanem minden egyes tehergépjármű átmegegy röntgenkapun is. Nos, ehhez a röntgenkapuhoz kapcsolódik a bevezetőben már említett „incidens” is. A profi operátorok ugyanis az egyik kamionban felfedezték, hogy egy műanyag kannában egy kerek fémtárgy látható, amelyből vezetékek húzódnak a sofőrfülkébe. Azonnal „riadó”, kapu lezárva, biztonságos távolságra kiürítés, gyorsreagálási erők riasztása, majd a tüzserészek helyszínre hívása, ahogy az ilyenkor alkalmazott protokoll szerint „illik”. Aztán jó néhány feszült perc után a tüzserészek jelentenek, és mindenki – megkönnyebbülve – dől a nevetéstől: az afgán kamionsofőr egy tízliteres műanyag kannába szerelt be egy kiszuperált hangszórót, így készítve magának „mélynyomóval” ellátott hangfalat.

Persze ritkán fordulnak elő az ilyen esetek, a legjellemzőbb az volt, hogy a belépni szándékozók mindennel megpróbálkoztak. Szűrtek ki már hamisított belépőt, és az elkobzott tárgyak listája is elég impozáns és meghökkenítő. Csak példaként, miket is akartak becsempészni pusztán egy hét alatt: három pisztoly, hét tár lőszer, PB-gázpalack, tizenhat darab kés, mobiltelefon, alkohol, tizennyolc esetben kábítószer, és ki tudja milyen céllal, egy horgászhorog is. Szóval nagyon résen kellett lenniük a katonák-

Hende Csaba honvédelmi miniszter a váltás időszakában tett látogatást a kontingensnél.

nak minden pillanatban – mondja Apáti ezredes –, ez fizikailag és pszichikailag is roppant megterhelő volt számukra. Még egy adalékot mond, jellemző, hogy milyen aprólékos figyelemre volt szükség. Az üzemanyag-szállító kamionokról például előzetesen megkapták a rendszámot, a gépjármű típusát, érkezési idejét, a plomba számát, és még folytathatnánk a sort. Ha ezek közül csak egy hibás volt, már fordították is vissza. De olyan aprólékos volt a hibakeresés, hogy azt is észre kellett venni, ha a plomba zsinórja csak két centiméterrel rövidebb volt, mint ahogyan felrakták. – Szerencsére nagyon felkészült kontingenssel láthattuk el a szolgálatainkat – értékeli katonái teljesítményét a parancsnok. A zömében az 5/62-es

hódmezővásárhelyi lövészszázalójra alapozott csapat itthon Creval- (Combat Readiness Evaluation) ellenőrzés után kezdte meg missziós felkészülését, így valóban „harcra készen” érkezett a művelési területre. (Ezt egyébként a szövetségesek is elismerték, hiszen a kontingens katonái közül tizenhatan kaptak francia vagy portugál elismerést.)

De a különböző törzsekbe beosztott katonák is helytálltak, csakúgy, mint a kontingens nem force protection beosztású tisztjei, altisztjei. Alaprendeltetésük ellátása mellett (annak támogatására) ugyanis számtalan más irányú tevékenységet is végeztek. Segélyezték, patronálták a reptér közvetlen közelében található városrész lakosságát is, egyrészt humanitárius, másrészt biztonsá-

A gepárdos mesterlövészek ellen kár volna „próbálkozni”.

Az FP-század MRAP-harcjárműveinek fegyverzete komoly visszatartó erő.

Humanitárius és biztonsági segélyezés.

gi okokból. Amikor ez utóbbira rákérdeztek, Apáti ezredes egy nagyon tanulságos példával szolgált. Szolgáltatuk ideje alatt ugyan a kontingens nem támadták meg, de a repteret, és az amerikai erőket több kézifegyveres és rakétatámadás is érte. Amikor aztán az első segélyakciók során találkoztak a helyi vallási vezetőkkel, azok látva, hogy a magyarok komolyan gondolják a hu-

manitárius segítségnyújtást, ők is felajánlották segítségüket. Elmondták, hogy korábban már tudtak esetlegesen készülő támadásokról, de eddig nem volt kívül (vagy nem akarták) megosztani az információit. Látva a komoly magyar szándékot, odáig elmentek, hogy megmutatták a parancsnoknak, szerintük hol kellene megmagasítani a tábort övező betonkerítést, mert az csak belülről lát-

szik biztonságosnak, kívülről viszont túl jó a rálátás és a belővési lehetőség.

E huszonhárom „biztonsági” és humanitárius projekt során egyébként többek között kétszáz, a helyi vallási vezetők által kijelölt család támogatott tartós élelmiszerekkel, iskolákat pedig tanszerekkel és sátrakkal. A CIMIC-munkában Apáti ezredes kiemelte Csete Tamás hadnagy szerepét, aki profikat meghazudtoló magabiztossággal vezegte a tevékenységét. Olyannyira, hogy amikor a misszió befejeztével a CIMIC-feladatokat átadták a francia félnek, akkor meghívták őket a kabuli francia nagykövetségre, hogy adják át tapasztalataikat. A követségi első titkár megismerve az elvégzettek, a módszereket, csak elismerésének és csodálatának adott hangot: milyen hatékonyan használták fel a rendelkezésükre álló pénzügyi keretet. – Bár francia mértékkel nézve valóban szerénynek volt nevezhető a rendelkezésünkre álló „büdzsés” – teszi hozzá a kontingensparancsnok –, meg kell jegyeznünk, hogy előljáróink az első váltással ellentétben nekünk legalább tudtak forrást biztosítani ilyen célra is, az időközben kivont tartományi újjáépítési csoport költségvetéséből.

A katonai filmek nemzetközi találkozója 1989-től datálható, az első rendezvényt az „Eserciti e Popoli” (Hadseregek és Emberek) olasz kulturális egyesület hozta létre azzal a céllal, hogy a különböző filmelési stílusok, technikák és módszerek cserélődjenek, könnyebben elterjedjenek

ebben a speciális szakmai közegben is. Idén már huszonharmadszor találkozhattak katonai filmek és versenyzhettek az alkotások – ezúttal Bracciano városában, a Történelmi Levéltárban.

A mostani megmérettetésre négy kontinensről tizenhat ország fegyveres és rendvédelmi szervezeteinek filmesei mint-

egy félszáz alkotással neveztek be. A magyar katonai filmstúdió öt kategóriában beküldött alkotásait brazil, kanadai, kínai, horvát, finn, olasz, dél-koreai, holland, pakisztáni, román, spanyol, svájci, dél-afrikai, török és amerikai kollégáik munkáival mérték össze. Versenyfilmjeink közül a zsűri a magyar légierő meg-

KATEGÓRIAGYŐZTES

MAGYAR SIKER SZÜLETETT A BRACCIANÓI NEMZETKÖZI KATONAI FILMFESTIVÁLON. AZ „EGYENRUHÁS” FILMKÉSZÍTŐK SZAKMAI MEGMÉRÉTTETÉSÉN A „TRADÍCIÓ” KATEGÓRIÁBAN A HM ZRÍNYI NONPROFIT KFT. KATONAI FILMSTÚDIÓJÁNAK „A MAGYAR KATONAI REPÜLÉS TÖRTÉNETE” (HISTORY OF HUNGARIAN MILITARY AVIATION) CÍMŰ ALKOTÁSA SZEREZTE MEG AZ ELSŐ HELYET.

Négy kontinens, tizenhat ország, félszáz pályamű

alakulásának 75. évfordulója alkalmából készült, archív anyagokból összeállított 18 perces zenés, klipszerű dokumentumfilmet értekelte a legmagasabbra, odaítélve a „Tradíció” kategória első díját.

Hagyományok és eredmények tekintetében persze a magyar katonai filmgyártásnak sincs szégyellni valója. A katonai filmstúdió immár hatodik évtizede készíti a hadsereg, a honvédség és a társadalom történetének filmes-videós dokumentumait, örökíti meg a magyar

katonák hazai és határainkon túli sikerreit, kiképzésüket, a katonaelet hétköznapijait. A katonai filmek munkája nélkül sokkal szegényebb lenne az az ismeretanyag, amely a kortársaknak, de még inkább a jövő nemzedékének a tegnap és a ma hadseregéről rendelkezésére áll.

A katonai filmstúdió történetének és tevékenységének a dj-

megemlékezés, egy DVD elkészítését határozta el, amely hiteles archív képekkel ábrázolja a magyar katonai repülés történetét. A közel egyórás dokumentumfilm összeállításának

klasszikus értelemben vett filmes munkálatait, vágását, szerkesztését Forgó Csaba végezte, a történet és a dramaturgia pedig a Zrínyi Média e témában jártas szakembereinek tanácsai alapján formálódott.

A dokumentumfilm alapjául a légierő 50 éves évfordulója alkalmából a katonai filmstúdió által készített 150 perces, ötrészes filmsorozat szolgált, amelynek munkálataiba anno, fiatal gyártásvezetőként már Forgó Csaba is bekapcsolódhatott:

– Különös nosztalgiával töltött el és a történelmi folytonosság szempontjából is érdekes, hogy annak az 1989-ben zárult sorozatnak és a most készített dokumentumfilmnek is Mécs Károly színművész volt a narrátora – idézte fel az eseményeket a filmes szakember.

A közel egyórás DVD-nyertes magyar versenyfilm szerkesztő-vágó alkotója, Forgó Csaba közel három évtizede maga is aktív részese. Mi sem bizonyítja ezt jobban, mint az, hogy nem ez az első siker, amit az itáliai filmes seregszemlén elért, munkáját 2006-ban is hasonló díjjal ismerték el. Ahány film, anynyi emlék, sztori társul hozzá. Foglaljuk most össze a legutóbbi, tehát a kategóriagyőztes alkotás történetét, dióhéjban.

A magyar légierő létrejöttének 75. évfordulója alkalmából a HM Zrínyi Nonprofit Kft. vezetése egy filmes film megtekintése után született döntés, hogy készüljön abból egy rövidített változat, egy csak zenei kísérettel aláfesztett, klipszerű verzió is. Végül is ez az ötlet lett a nyerő, pontosabban az ez alapján készült 18 perces nagy klip hozta el a „Tradíció” kategória első díját a braccianói filmfesztiválról.

A több száz archív kép, filmrészlet, a több tucat zenei betét kiválasztása, ezek vágása, stílus és ritmus szerinti összeillesztése, művészi hatású mixelése persze tömérdek munkával járt. A tökéletes képi megjelenítés érdekében az elmúlt évtizedek különböző, eltérő minőségű nyersanyagaira forgatott filmrészleteit is csak megfelelő utómunka árán lehetett egységes hatásúvá varázsolni. A minőség feljavításában az utóbbi évek fejlesztéseinek köszönhető korszerű digitális technika, a filmrészletek és a vágóképek kiválogatásában pedig a több évtizedes tapasztalat segítette az alkotót.

PARANCSNOKI LÁTOGATÁS

Fucsku Sándor vezérőrnagy, az MH Összhaderőnemi Parancsnokság (MH ÖHP) parancsnoka bemutatkozó és tapasztalatszerző látogatást tett a Bocskai-dandárnál, amelyre elkísérte Böröndi Gábor dandártábornok, az MH ÖHP szárazföldi haderőnemi főnöke. A debreceni Kossuth laktanyába érkező előljáróknak Takács Attila ezredes, dandárparancsnok tett jelentést az alakulat ideji teljesítményéről, illetve a következő évben várható feladatairól. Fucsku vezérőrnagy állománygyűlésen méltatta a dandár katonáinak a kiképzésben, a missziós felkészítéseken, a műveleti területeken, illetve a NATO CREVAL ellenőrzés során elért eredményeit. Elvárásait megfogalmazva kiemelte, hogy a személyi állomány magas színvonalú szakmai tevékenységére számít 2014-ben is.

Révészné dr. Markovics Zita hadnagy

HÁBORÚS ÖRÖKSÉG

Építkezés közben egy több mint 100 kilogrammos, második világháborús szovjet betonromboló gránátot találtak a fővárosi Orezy park mellett. Biztonsági okokból az ilyenkor szokásos útlezárások mellett a környéket mintegy 300

méteres sugarú körben kiűrtették. Az intézkedés többek között a közeli kórház 23 betegét, valamint a környék 500 lakásának mintegy ezer lakóját érintette. A gránátot a gyűjtőszervezet kiszervezésével hatástalanították az MH 1. Honvédségi Tűzszervezés- és Hadihajós Ezred tűzszervezései. A kiserelt szerkezetet a helyszínen megsemmisítették, majd a robbanótestet elszállították a központi gyűjtőhelyre.

honvedelem.hu; fotó: Mihádák Zoltán (MTI)

ÉG A TEHERAUTÓ!

Az MH 12. Arrabona Légvédelmi Rakétaezred üzemanyag-töltő állomásán egy tankolásra váró honvédségi tehergépjárműben tűz keletkezett. A helyszínre érkező tűzoltóegységek közreműködésével sikerült megfékezni a lángokat, de több személyi sérülés is történt... Ebben a fiktív katasztrófa helyzetben gyakorolták a győri katonák a mentési feladatokat, a speciális teendőket. A gyakorlatot megelőző elméleti oktatás külön is szó esett a veszélyes anyagokkal kapcsolatos balesetekről, a rendkívüli események rendszabályairól. A laktanya üzemanyag-töltő állomásán modellezett veszély- és kár-elhárítási gyakorlatot megtekintette Balogh Miklós ezredes, a Magyar Honvédség Veszélyesanyag-felügyeleti és Tűzvédelmi Hatósági Igazgatóság igazgatója is.

Sályi Gergő törzsrösmester

TIZENKÉTEZER REPÜLT ÓRA

Átlépte a 12 ezer repült órát az MH Pápa Bázisrepülőtéren települt Nehéz Légi Szállító Ezred (Heavy Airlift Wing – HAW). Alig hat és fél hónappal azután, hogy a HAW elérte a 10 ezer repült órást teljesítményt, máris újabb kétezer óra telt el a levegőben. A 12 ezres „égi” mérföldkövet a SAC-1-es oldalszámú gép teljesítette; mégpedig egy Finnországot, Norvégiát és Svédországot is érintő, összetett szállítási feladat során. 2009. júliusi megalakulása óta az alakulat már több mint 840 küldetést hajtott végre, ezek során több mint 36 220 tonna szállítmányt, illetve 47 ezernél is több utast juttatott el rendeltetési helyére. Az ezred éppen egy évvel ezelőtt érte el a teljes műveleti készenléteket. A C-17-es Globemaster III típusú repülőgépeket működtető nemzetközi alakulat az ideji tervek szerint összesen több mint 3100 órát repül.

Kálmánfi Gábor; fotó: Rácz Tünde

MILLIMÉTER PONTOSSÁGGAL

Egy átcsoportosítást követően érkeztek harckocsik Tatára, az MH 25. Klapka György Lovászdandár 11. harckocsiszázalójához. A teljesen nyitott oldalú vasúti járműveken szállított tankokat nagy odafigyeléssel és türelemmel kellett kivagónírozni, ugyanis a T-72-esek szélesebbek, mint a szállítóeszközként használt szerelvények, tehát egy rossz mozdulat is jelentős károkat okozhatott volna. Mivel a feladat sikeres végrehajtása valóban millimétereken múlt, a kirakodásra csak a katonák alapos felkészítését követően kerülhetett sor.

Kép és szöveg: Petrovics Renáta

SZÖVETSÉGESI SEGÍTSÉG

Kiképzési célokra és missziós felkészítésre kapott kölcsön tizenkét Navistar MaxxPro Plus típusú pán-célozott harcjárművet a Magyar Honvédség az Egyesült Államok hadseregének európai parancsnokságától. Hende Csaba honvédelmi miniszter az ünnepélyes átadáson úgy fogalmazott: a Magyar Honvédség száz százalékban teljesítette és teljesíti minden feladatát, amelyet NATO-megbízásból és saját elhatározásból nemzeti érdekeinknek megfelelően elláttunk. Mint mondta, ehhez eddig is nagyon nagy segítséget kaptunk az Amerikai Egyesült Államok kormányától és hadseregétől.

Snoj Péter; fotó: Tóth László

NATO-KONFERENCIA

A 21. század új kihívásainak kezelése csak még szorosabb együttműködésben lehetséges – szövegezte le Hende Csaba honvédelmi miniszter a XVII., éves nemzetközi NATO-konferencián, Budapesten. Az Országházban tartott rendezvényen a miniszter elmondta, hogy a szövetség elsődleges prioritásának számító afganisztáni ISAF-művelet befejezése után hazánk az azt felváltó Eltökélt Támogatás (Resolute Support) elnevezésű misszióban is részt vesz, s szintén elkötelezték magukat a NATO „kapcsolt erők kezdeményezése” (Connected Forces Initiative), illetve az „okos védelem” (Smart Defence) mellett is. Hende Csaba udvariassági látogatáson hivatalában fogadta a konferencián részt vevő Alexander Vershbow-t, a NATO főtitkárának helyettesét. A találkozóon szó esett a visegrádi négyek soros magyar elnökségének védelempolitikai prioritásairól és a regionális védelmi együttműködések egyre növekvő fontosságáról is.

Draveczki-Ury Ádám/Honvédelmi Minisztérium
Fotó: RácZ Tünde

ÜNNEPEL A HADTÖRTÉNETI

Jó egészséget, hosszú életet, az idejéhez hasonló tempóban, minőségben végzett munka sikerét és örömet kívánom, hogy közönségük, fiatalok és idősebbek egyaránt, ismeretekben és eredményekben gazdagodjanak a Magyar Honvédség örökös dicsőségére szolgáló kincsesházban, a Hadtörténeti Intézet és Múzeumban – mondta köszöntőjében Vargha Tamás az 1918. november 16-án alapított, idén 95 éves intézmény ünnepi állománygyűlésén. A Honvédelmi Minisztérium parlamenti államtitkára elismerésének adott hangot, miszerint az itt dolgozók a magyarság hadtörténetéhez méltó munkát végeznek.

Kép és szöveg: Kovács Zoltán

TANÁCSKOZÁS BRÜSSZELBEN

Huszonnyolc EU-tagállam haderői vezérkari főnökeinek részvételével ülésezett Brüsszelben az EU Katonai Bizottsága; a rendezvényen a magyar delegációt dr. Benkő Tibor vezérezredes, vezérkari főnök vezette. A kétnapos tanácskozás központi témái között szerepelt a folyamatban lévő katonai műveletek áttekintése, az Európai Tanács ülése számára készült Ashton-jelentés elemeinek értékelése, az ehhez kapcsolódó EU vezérkari főnökök cselekvési prioritásai című közös állásfoglalás kidolgozása, továbbá a nyugat-balkáni EU-művelet (Operation ALTHEA) jövőjének megvitatása is. Az ülésen napirendre kerültek az afrikai térségben végrehajtott műveletek és missziók is.

HM Sajtóosztály/honvedelem.hu

PRO URBE BUDAPEST

Pro Urbe Budapest díjat adományozott Budapest Főváros Közgyűlése Kun Szabó István dandártábornoknak, az MH vitéz Szurmay Sándor Budapesti Helyőrség Dandár parancsnokának, Budapesti Helyőrség parancsnokának. Ezt a díjat a főváros érdekében kiemelkedő eredményességi, maradandó értékű, megbecsülést kiváltó tevékenységet végző közönségeknek vagy személyeknek adományozzák. A Budapest újracsapásának 140. évfordulója alkalmából rendezett ünnepi közgyűlésen a főváros legmagasabb szintű elismerését Kun Szabó István dandártábornok „Budapest Főváros katonai védelmi szolgálatának és logisztikai támogatásának magas szintű biztosításáért, az árvízvédelem során tanúsított kiemelkedő teljesítményéért” vehette át Tarlós István főpolgármestertől.

Csorba Katalin főhadnagy
Fotó: Szabó Lajos zászlós

ADVENTI VÁSÁR

Kerozinszag helyett karácsonyi illatgyveleg töltötte be a levegőt az MH Pápa Bázisrepülőtéren, a Nehéz Légi Szállító Ezred katonáinak családjai ugyanis adventi vásárt rendeztek, a bevételt pedig jótékony célokra ajánlották fel. A jótékonyasági vásár ötlete négy évvel ezelőtt az itt szolgáló norvég katonacsaládoknál merült fel, és a kezdeményezéshez a többi nemzet is csatlakozott. Az eseményen összegyűjtött adományokat idén a pápai Fenyveserdő Bölcsőde halmozottan sérült kicsinyeinek ajánlották fel. A bevétel, mint eddig minden esztendőben, elérte az egymillió forintot.

Kép és szöveg: Kálmáni Gábor

SZENTENDREI ÉVFORDULÓ

Két évvel ezelőtt az MH Központi Kiképzőbázis, valamint az MH Kinizsi Pál Tiszt-helyettes Szakképző Iskola integrációjával jött létre az MH Altiszti Akadémia. Az évfordulót idén is kétnapos rendezvényvel ünnepelte meg az intézmény. A színes programok között szerepelt rendőrségi kutyás bemutató, valamint látványos műsorral készült az MH vitéz Szurmay Sándor Budapesti Helyőrség Dandár különleges díszelő csoportja is. Természetesen a technika szerelmesei sem maradtak látnivalók nélkül: az alakulótéren felállított sátrakban a Magyar Honvédségnél rendszerített eszközökkel is megismerkedhettek az érdeklődők.

Antal Ferenc; fotó: Dévényi Veronika

REAKCIÓIDŐ

Rendületlenül szólt a jazz

VÁLTOZNAK AZ IDŐK – ÉS VÁLTOZÁS ELŐTT ÁLL A NATO IS. AZ AFGANISZTÁNI ISAF-MISSZIÓ ÉV VÉGI BEFEJEZTÉVEL A SZÖVETSÉG A TÖBBSZÖR HANGOZTATOTT SZÁNDÉKAI ALAPJÁN FOG KONCENTRÁLNI A CSAPATOK KIKÉPZÉSÉRE ÉS KIKÉPZETTSÉGI SZINTJÜK MEGTARTÁSÁRA. ENNEK ELŐHANGJAKÉNT RENDEZTÉK MEG NOVEMBERBEN A STEADFAST JAZZ 2013 FEDŐNEVŰ HADGYAKORLATOT – TERMÉSZETESEN MAGYAR KATONÁK RÉSZVÉTELÉVEL.

Hatezer katona, repülőgépek, helikopterek, hadihajók, harcokcsik – és persze az MH 12. Arrabona Légvédelmi Rakétaezred Kub, illetve Mistral légvédelmi rakétarendszerei „szállták meg” Európa legnagyobb katonai gyakorlóterét a lengyelországi Drawsko Pomorskie-ban. A NATO huszonnyolc tagállama, valamint Svédország, Finnország és Ukrajna részvételével itt zajlottak a gyakorlat dinamikus mozzanatait, míg a törzsmunka Lettországon és Litvániában folyt. (Előbbi országban a NATO – alapvetően Hollandiában található – összhaderőnemi parancsnoksága, utóbbiban pedig a szövetség különleges műveleti parancs-

noksága és összhaderőnemi logisztikai támogató csoportja települt.)

A gyakorlat forgatókönyve szerint a NATO gyorsreagálási csapatainak a balti térségben egy fiktív, antidemokratikus ország erőszakos olajkészlet-szerzési törekvése miatt elmérgesedő konfliktust kellett megoldaniuk. A küldetés sikeres végrehajtásához a műveletek során – a szárazföldi csapatok bevetése mellett – a Balti-tengeren manőverező haditengerészlet, valamint a valós repülőket teljesítő légerő segítségére is szükség volt. A győri alakulat pedig légvédelmi rakétaoltalmazásban részesítette a bevetett erőket. Végül a jó helyzetfelismerés, a helyes parancsnoki döntések, valamint a különböző képességek összehangolt alkalmazása révén a magas intenzitású harci események a kezdeti védelmi műveleteket követően megnyugtató eredménnyel, a támadó félre mért ellencsapással és az eredeti határvonal visszaállításával zárultak.

A minősítő gyakorlat elsődleges célja a Szövetséges Összhaderőnemi Parancsnokságnak, az NRF 2014 komponens parancsnokságainak, és az NRF 2014-be felajánlott erők alárendelt parancsnokságainak összekoordinálása, illetve a szolgálatba léptetést megelőző minősítés végrehajtása volt. Vagyis a szakemberek azt mérték fel, hogy a jövő évtől szolgálatba lépő gyorsreagálási erők valóban bevethetőek-e minősített helyzetben. Mindez három különböző országban, egy stratégiai, hadműveleti és harcászati szintű, számítógéppel támogatott, parancsnoki, törzszvezetési és terepen végrehajtott harcászati gyakorlat keretében valósult meg. A szövetséges csapatok azokat a hadmozdulatokat

is gyakorolták, amelyeket egy, a tagországokat ért esetleges külső támadás esetén alkalmazniuk kell.

Könczöl Ferenc alezredes, a győri alakulat parancsnokhelyettese, a Lengyelországban tartózkodó kontingens parancsnoka elmondta, 2006 óta ez volt a legnagyobb szabású NATO-hadgyakorlat Európában.

– Egy Kub-üteggel és egy Mistral-szakkasszal vettünk részt a gyakorlaton. A védekező és a támadó manővereket végrehajtó csapatoknak adtunk légvédelmi rakétaoltalmazást, azaz az ellenséget szimuláló, valós repüléseket végrehajtó, zömében Suhoj és L–159-es típusú repülőgépek ellen vettük fel a „harcot”. Noha éles rakétaindítás értelemszerűen nem történt, az ellenséges repülőgépek felderítése, azonosítása és elfogása nagyjából ugyanúgy zajlott, mint ahogyan

éles helyzetben történt volna – fogalmazott az alezredes.

Ilyen gyakorlaton mindig komoly tapasztalat a többnemzeti környezetben végzett munka. Ráadásul itthon nincs lehetőség ilyen összetett, szárazföldi és légvédelmi modulokkal megvalósuló együttműködésre. További különlegességet jelentett az is, hogy itt folyamatosan manőverező és mozgó erők légvédelmi rakétaoltalmazását kellett szakszerűen megoldani szorosan együttműködve a védett erőkkel. Ez a feladat pedig teljesen más parancsnoki gondolkodást kíván, mint adott esetben egy különleges objektum stabil védelme.

– Bizonyos esetekben jó volt látni, hogy a velünk együttműködő nemzetek katonái is tanultak tőlünk. Adatkapcsolat terén mi is kísérleteztünk különféle

A gyakorlaton, illetve a gyakorlatra történő felkészülésben az MH 12. Arrabona Légvédelmi Rakétaezred mellett érintett volt az MH 59. Szentgyörgyi Dezsdő Repülőbázis, az MH Görgey Artúr Vegyvédelmi Információs Központ, az MH 86. Szolnok Helikopterbázis, az MH Légi Vezetési és Irányítási Központ, az MH 64. Boconádi Szabó József Logisztikai Ezred, az MH Civil-Katonai Együttműködési és Lélektani Művelési Központ, az MH 5. Bocskai István Lövészdandár, valamint az MH 93. Petőfi Sándor Vegyvédelmi Zászlóalj is.

ESEMÉNYDŰS GYŐRI ÉV

Légvédelmirakéta-éleslövészet, Steadfast Jazz-gyakorlat, rendkívüli hó- és árfvízhelyzet, valamint az EUFOR-váltásokban való aktív részvétel: nyugodtan írhatjuk, feladatokban gazdag évet tudhat maga mögött az MH 12. Arrabona Légvédelmi Rakétaezred. Kovács Ferenc ezredes, az alakulat parancsnoka szerint a skarlátpiros baret sapkások minden fronton remekül helytálltak, szégyenkezésre nincs okuk.

– Az árvíz Győr térségében nem követelt emberéletet, és nem okozott komoly anyagi károkat sem. Nagyon büszke vagyunk annak a 2000 katonának a helytállására, akik irányításom alatt a társszervekkel és a civil szakemberekkel együttműködve, erejüket megfeszítve dolgoztak a gátakon – tért vissza egy mondat erejéig az ezredes a nyár történéseire, hozzátéve, hogy a győri katonák gyakorlatilag a gátakról indultak el a Bakonyba. Fel kellett készülniük ugyanis a Balti-tenger partján sikeresen végrehajtott Lendülő Kard 2013 nevű légvédelmirakéta-éleslövészetre.

– Mérföldkő volt ez az ezred életében – utoljára 2005-ben lőttünk például Kub légvédelmi rakétarendszerrel. Az értékelés magáért beszél: kiválóra értékelték a kubosok munkáját és a Mistral légvédelmi rakétarendszer teljesítményét is „jó”-ra értékelték a szövetség ellenőrei. Erre büszkéik is lehetünk – a NATO-ban nem nagyon osztogatják a kiváló értékelési fokozatot. Katonáim nagyon jó hozzáállással, motiváltak tették a dolgukat; meg kell emelnem előttük a skarlátpiros barettemet – mondta az ezredes.

A technikai eszközök egy része Lengyelországban maradt, hiszen a Steadfast Jazz 2013 gyakorlaton is szükség volt rájuk. A gyakorlat dinamikus részét természetesen Kovács Ferenc ezredes is megtekintette és a parancsnok nem rejtette véka alá büszkeségét.

– Elméleti és gyakorlati tudásban nem volt szégyellni valókn, sőt, úgy érzem, a magyar katonák általános szakmai felkészültsége nagyon magas szintű. Három hétig éltek a hármezer fős sátor táborban – ez is komoly kihívás. Összességében növeltük az alakulat, az MH Összhaderőnemi Parancsnokság és az egész Magyar Honvédség presztízsét – fogalmazott a parancsnok.

Az év utolsó hónapjának legfontosabb „feladata” a január óta tartó megfizetett munkájukra, sikereikre méltán büszke katonák pihentetése.

megoldásokkal, hiszen hiába megy ez jól, rutinszerűen belföldön, egy ilyen nagyszabású gyakorlaton minden teljesen más. Hiába angol a munkanyelv itthon is, ha az adateserében részt vevő felek már hangról felismerik egymást és jól ismerik a másik gondolatát is... De ha egy ismeretlen lengyel irányító jelentkezik be, az már más kategória. Melleleg szólva, főként cseh és lengyel katonákkal dolgoztunk együtt. Biztos vagyok benne, hogy maradandó tapasztalatokat szereztünk mindannyian – jegyezte meg a parancsnokhelyettes.

Ki kell emelnünk a logisztika zökkenőmentes működését is. A gyakorlótér három, a középpont felé mutató, különálló gyakorló- és lőtérből áll össze, és a hatalmas mennyiségű technikai eszköz, illetve az intenzív dinamikus mozzanatok miatt a mozgás, az áttelepülés pontos koordináció nélkül lehetetlen lett volna.

– Óriási kihívás volt ez a lengyel haderő logisztikusainak, nem beszélve a hármezer fős katonai sátor tábor zökkenőmentes ellátásáról. De megoldották – dicsérte Könczöl Ferenc alezredes a vendéglátókat.

A Steadfast Jazz 2013 végül jó eredménnyel zárult – az NRF 2014-es váltása képes tervezett feladatainak esetleges ellátására. A győri katonák, akik ugyan nem részei a váltásnak, s úgy mond kívülről támogatták a csapatokat, alaposan felkészültek e feladatok végrehajtására.

A misztikus
10-es

TELITALÁLAT

Szök csapatával
Irakban (az álló
sorban balról
a második).

ÍZIG-VÉRIG LOGISZTIKUS, ÉS KEVESEN LEHETNEK A HADSEREGBEN, AKIK NEM ISMERIK. LEGALÁBBIS HADMŰVELETI TERÜLETET MÁR MEGJÁRTAK KÖZÖTT, HISZEN „Ő KÖSZÖNT EL TŐLÜK, ÉS Ő FOGADTA ŐKET VISSZATÉRÉSÜKKOR”. S NEM MELLESLÉG SOKAN SZÁMOS MISSZIÓBAN EGYÜTT TELJESÍTHETEK SZOLGÁLATOT GAVLIK PÉTER ALEZREDESSSEL.

Az MH 64. Boconádi Szabó József Logisztikai Ezred múlt hónapban kinevezett parancsnokával nehéz lenne szokványos beszélgetést folytatni arról, hogy „új parancsnokként milyen örökséget vett át, s milyen tervei vannak a jövőt illetően”, mivel immár tíz esztendeje teljesít szolgálatot jelenlegi alakulatánál. És a tíz évnél álljunk is meg egy pillanatra, hiszen a tízes szám, ha nem is végzetként, de végigkísérte egész eddigi pályafutását. 1983-ban végzett a Zalka Máté Katonai Főiskolán, 1993-ban pedig a Zrínyi Miklós Katonai Akadémián. 2003-ban került a „Boconádihoz”, logisztikai főnöki beosztásba, s 2013-ban nevezték ki az alakulat parancsnokának. Pedig a történet nem így indult annak idején. Jogásznak készült, de mint mondja, Nagykanizsán

akkoriban olyan élénk „honvédelmi” élet folyt – táborok, az egykori Magyar Honvédelmi Szövetség rádiós tanfolyamai –, hogy nem volt kétséges számára a pályamódosítás. Az élet pedig bizonyította, hogy jól döntött, hiszen az elmúlt harminc esztendőben szakmájának szinte összes beosztását megjárta a tapolcai rakétadandártól a Thury György Gépesített Lövészdandárig. Törzspaszatalokat hadosztály- és szárazföldi parancsnokságon szerzett, s mint azt a bevezetőben is említettük, csaknem valamennyi „úttörő” misszióban részt vett. 2001-től egy évet töltött Okucaniban, 2004-ben pedig már Irakban szolgált az MH Szállítózászlóalj logisztikai főnökeként. 2008-ban Koszovó következett, majd 2010-ben Afganisztán volt az újabb állomás, a nemze-

Al Hillahban,
„missziós
szakállal”.

ti támogató elem parancsnokhelyetteseként.

S közben, az elmúlt tíz esztendőben, a kaposvári logisztikai ezred logisztikai főnökeként, parancsnokhelyetteseként, megbízott parancsnokaként segítette, képezte és látta el a missziókba indulókat. A hadseregben ugyanis köztudott, hogy minden misszió Kaposvárról indul s ott is ér véget. Ők látják el ruházattal, fegyverrel, felszereléssel a műveleti területre utazókat, ők biztosítják az utánpótlást számukra, hazaérkezéskor náluk „számolnak le”.

Így aztán, amikor arról kérdezem, hogy a közeljövőben milyen fő feladatok állnak az ezred előtt, kapásból, tíz esztendő tapasztalatából merítve válaszol. – Most első rendű feladatunk a missziókban lévő ünnepi ellátása a kívánságaik szerinti kellékekkel, étellel, alapanyagokkal, valamint a családtagjaik csomagjainak kijuttatása – mondja, majd hozzáteszi, hogy mindez természetesen a „rendes” utánpótlás biztosítása mellett zajlik.

A rendes utánpótlás pedig azt jelenti – tudom meg –, hogy az ezred „fele” mindig úton van, a többiek új feladataikra készülnek, vagy éppen szervezik az aktuális repülőtéren, vasúti berakásokat, kiszállítandó anyagokat készleteznek, illetve visszaveszik a hadműveleti terü-

Irakban még
nem voltak pánccélozott
(civil) terepjárók.

letekről hazahozott eszközöket. Persze az élet a „Boconádinál” sem fenéig tejfel, ezért megkérdezem: az elmúlt tíz esztendőben különböző beosztásokban mindent átél az ezrednél, de melyik az a terület, feladat, amely most már parancsnokként „nyomja a vállát”? Megint kapásból válaszol: az állomány megtartása. Szavaiból aztán kiderül, hogy bár nem egyedül küszködnek a hadseregben ezzel a problémával, náluk azonban hatványozottan érezhető a probléma. –

Bizonyos értelemben szerencsés helyzetben vagyunk – mondja –, hiszen a Dél-Dunántúl egyetlen nagyobb katonai alakulataként magasán kvalifikált, minden területen jól képzett, nagy gyakorlattal rendelkező szakemberekkel rendelkezik szinte minden szolgálati águnk. Ugyanakkor, többek között az állomány nagy részét kitevő, kamionjakkal Brüsszeltől Ramsteing egész Európát önállóan járó sofőrök között nagy a fluktuáció. Nehéz ugyanis lépést tar-

Az afganisztáni misszióban szolgáló katonák is Kaposvárról kapták felszerelésüket.

Afganisztánban
sem csak az
utánpótlást szervezte.

Parancsnok „nyeregben”

tanunk a versenyszféra fizetésajánlataival. A legjobban képzett és elkötelezett embereink is „meginognak”, ha a nálunk kapható illetmény többszörösét kínálják nekik, amelyet ráadásul kevésbé leterhelő körülmények közepette keresnének meg. S mit tud tenni ilyenkor egy parancsnok? – kérdezem. „Abból főz, amije van” – mondja, s rögtön hozzáteszi a „receptet” is. – Bármenyre is anyagias világban élünk, s a „sárga csekkek” alapvetően meghatározzák az életünket, sokszor pár jó szó, apró gondoskodás, odafigyelés, ha nem is csodákat, de megtartó erőt jelenthet. Vagyis – magyarázza –, a katonák minden problémájával foglalkozni kell, azok megoldásához a lehetőségeink függvényében segítséget kell nyújtaniuk, azaz érezniük kell, hogy fontos számunkra a munkájuk, a személyük. Ez lehet egy óvodai elhelyezési probléma megoldásától kezdve egy laktanyai iroda, elhelyezési körlet felújításáig sok minden. Szerencsére Kasposváron a parancsnok ebben nem marad magára, mert mint mondja, hosszú évek óta kiváló a kapcsolatuk a városossal az élet minden területén. A város minden tőle telhető módon segíti az ezredet, cserébe pedig a „Boconádi” is mindent megtesz a városért. Csak példákat említek: közösen gondozzák a hősök te-

metőjét, az ezred zenekara mindig a város rendelkezésére áll, decemberben például az immár hagyományos adventi koncerttel, a városi, nemzeti ünnepekhez, megemlékezésekhez – azzal együtt, hogy közösen ünnepelnek – „katonás” háttérrel biztosítanak, s még folytathatnánk a sort.

Lévén – ahogy korábban említette a parancsnok – a térség legnagyobb katonai alakulata a logisztikai ezred, vannak más irányú kötelezettségeik is. Többek között számtalan megüresedett laktanya őrzéséről, állagmegővéséről kell gondoskodniuk, számos esetben kell ke-

gyeleti feladatokat ellátniuk, és a térségben megszűnt alakulatoknál egykor szolgált nyugdíjasok életkörülményeinek javítása, a nyugdíjasklubok, a társadalmi szervezetek működési feltételeinek biztosítása is a feladataik közé tartozik.

Mindezen körülmények és problémák mellett – mondja mintegy zárszóként Gavlik alezredes – azt hiszem, vannak nálunk nehezebb helyzetben lévő alakulatok is, ezért nem panaszkodunk, hanem megpróbálunk minden katonának megelégedésére élni a rendelkezésünkre álló lehetőségekkel.

ÖTSZÖR REPÜLHETÉK VOLNA KÖRBE AZ EGYENLÍTŐT, VAN OLYAN ORSZÁG, AHOL A KERAZIN ÁRÁT „HÁZIKASSZÁBÓL” KELL FIZETNIÜK – AZ ÁTLAGOSNÁL JÓVAL „KEMÉNYEBB” ÉVET ZÁRT A KECSKEMÉTI REPÜLŐBÁZIS SZÁLLÍTÓREPÜLŐ-SZÁZADA.

A Szárnyas Tevék évzárása

MENETREND

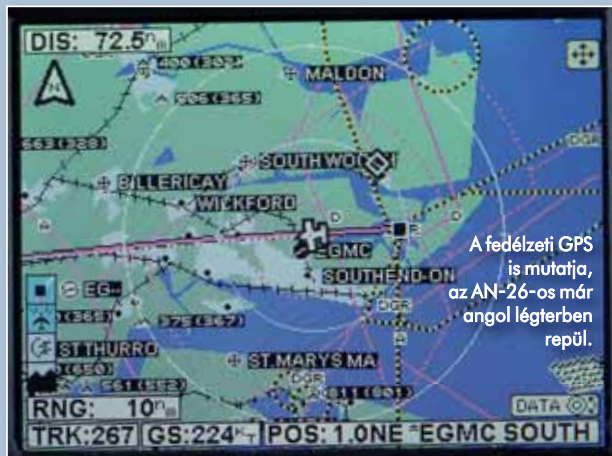
Jenei Barna
alezredes

Több mint kétszáz ezer kilométert repültek idén az MH 59. Szentgyörgyi Dezsdő Repülőbázis An-26-os szállítógépei. A már „bejárattott” útvonalak mellett 2013-ban több, korábban nem repült feladatot is végre kellett hajtaniuk: leszálltak például Vicenza, Caiazzo és Riga repterein is.

– Az MH Összhaderőnemi Parancsnokságtól kapjuk a parancsot, hogy mikor, mely repülési útvonalon és milyen módon kell végrehajtanunk az éppen aktuális szállítási feladatot. Az előkészületek a gép és a személyzet (a parancsnok, a másodpilóta, a fedélzeti mechanikus, a navigátor és a rádiós) kijelölésével kezdődnek – avat be a részletekbe Jenei

Barna alezredes, a szállítórepülő-század korábbi parancsnoka, a kecskeméti repülőbázis október elsejei hatállyal kinevezett parancsnokhelyettese. – Először azt döntjük el, hogyan tudunk majd eljutni a meghatározott helyre: á-ból a bébe. A repülési útvonal megtervezésekor elsősorban a szállítandó teher súlyát és a várható időjárási viszonyokat kell figyelembe venniük, mert a fizika törvényei a levegőben is érvényesülnek. Méretük miatt az An-26-osok kimondottan „érzékenyek” a légköri viszonyok változásaira. Szembeszelben például értelemszerűen lassabban tudunk haladni, rövidebb távolságra jutunk el, viszont ugyanannyi üzemanyagot fogyaszt a gép, mint

szélcsendben. A repülési terv összeállításánál ugyanakkor az is meghatározó, hogy kilencvenöt százalékban mi is csak ugyanazokat az útvonalakat használhatjuk, mint a polgári gépek. A klasszikus értelemben vett légi folyosók ugyanis már nem léteznek, Európa fölött egyre több repülőszköz közlekedik, a légi irányítók pedig az úgynevezett maximális légtérkihasználásra törekednek. A lehető legrövidebb, leggazdaságosabb, és az érintettek részére a legkényelmesebb útvonalakat próbálják biztosítani. Ezt figyelembe véve tehát arra az eshetőségre is fel kell készülnünk, hogy nem az általunk eltervezett útvonalon fogunk eljutni a kijelölt célállomásra. Felszállunk például Kecskemétre, hogy a nemzetközi légi forgalom követelményeinek megfelelő navigációs pontok érintésével Lengyelországba repüljünk, Szlovákia fölött viszont a légiforgalmi irányítás módosítja az útvonalunkat. Arra utasít, hogy ezeket az úgynevezett töréspontokat kihagyva, egyenesen a leszálló terület irányába forduljunk.

Az útvonalak tervezésekor a hajózószemélyzetnek a fentiek mellett még azt is számításba kell venni, hogy az An-26-osok leggazdaságosabb repülési magassága 5000–6000 méter.

– Ennek azért van jelentősége, mert a nemzeti közlekedési hatóságok meghatározzák, hogy az országuk légtérében milyen navigációs pontok érintésével és egyes területek felett milyen magassági határok között lehet áthaladni. Mindezt egy nemzetközi adatbázis tartalmazza,

ennek segítségével tudjuk megtervezni az adott feladatot és repülési útvonalat – folytatja Jenei alezredes. – Ez az adatbázis tartalmazza többek között a tiltott légtereket is, amelyeket repülés közben el kell kerülnünk – Magyarországon ilyen például Paks.

A tervezéskor ugyanakkor a korlátozottan tiltott légtereket is figyelembe kell vennünk. Ebbe a kategóriába tartoznak például a nemzeti parkok, amelyek felett csak meghatározott géptípusokkal és előírt magasságban szabad átrepülni. A korlátozottan tiltott légtereknek van egy másik kategóriája is, amelyeket csak egy adott nap meghatározott időszakában kell elkerülni. Ezek viszont más vonatkozásban befolyásolják a feladat végrehajtását. Ilyenek általában a lőterek, de csak éleslövészetek alkalmazásával tilos átrepülni felettük. A felkészüléskor azonban csak az előzetes terv alapján tudják, hogy mikor „dolgoznak” az útvonalukba eső lőtérre, ezért gyakran előfordul, hogy az engedélyeztetésre benyújtott útvonaltervet módosítaniuk kell. A legegyszerűbb kiképzési feladat talán a személydeszant dobása Táborfalván. Ilyenkor a saját szabályzatukban előírtak alapján repülnek, mert a polgári légi közlekedés-

ben nincs ilyen eljárás: a civil gépekből nem szoktak az utasok kiugrani.

– Egy-egy út előkészítése 3-5 napot vesz igénybe – mondja az alezredes. – A jóváhagyott repülési tervet elküldjük a légi vezetési és irányítási központba, ahonnan ennek alapján kéri meg részünkre a szükséges diplomáciai engedélyeket. A terv mellékleteként a szállítandó teherről is részletes leírást kell készítenünk: van-e a fedélzeten fegyver, lőszer vagy veszélyes anyag. Amikor műveleti területre megyünk, jelentenünk kell a magunkkal vitt egyéni lőfegyvereinket is. Az érintett országok hatósági információink alapján engedélyezik az átrepülésünket és a leszállásunkat. A jóváhagyott repülési tervet és a szükséges diplomáciai engedélyeket továbbítjuk a bázis repülést bejelentő szolgálatának, ahonnan az információkat továbbküldik az Eurocontrol (Európai Szervezet a Légi Közlekedés Biztonságáért) központjába, ahol a légtér telítettségét figyelembe véve elvégzik a terv előzetes kockázatelemzését. Vagyis megvizsgálják, hogy okozhatunk-e valamilyen problémát a légtér használatában. A végleges repülési engedélyt általában a felszállás előtti napon kapjuk meg. A feladat végrehajtásának megkezdéséhez az útvonalterv mellett még legalább 6-8 írásos dokumentumot, jelentést kell elkészítenünk és jóváhagyatnunk. A leghosszabb időt (3-5 napot) a diplomáciai engedélyk beszerzése veszi igénybe. Azokban a célszágokban azonban, ahova a belépéshez vízum is szükséges, az út szervezését az indulás előtt legalább három héttel korábban kell megkezdenuk.

A kerozin tápláléklánc: vastagtömlő, vékonytömlő, tankolócső.

A fairfordi nemzetközi repülőnapon a rohamosztágosok is megszerették a kecskeméti betyárokat.

Olyan még nem fordult elő a kecskeméti szállítórepülő-század történetében, hogy a szükséges dokumentumok az alulról hibájából ne érkeztek volna meg időben. A felszállás előtt a gép parancsnoka még tart egy eligazítást, ellenőrzik a rakomány rögzítettségét és a személyes okmányok meglétét – aztán indulás.

– Egy An-26-os a terheléstől és az időjárástól függően óránként úgy egy tonna körül kerozint fogyaszt – fűzi hozzá a kecskeméti repülőbázis parancsnokának helyettese. – Ezt figyelembe véve egy tankolással nagyjából négy órát tudunk repülni, ami durván 2000 kilométeres távolságot jelent. Vannak azonban olyan feladataink amelyekre csak akkor tudunk

teljesíteni, ha egy közbelső reptéren végrehajtunk egy üzemanyag-vételező technikai leszállást. A NATO bázisain nem jelent gondot a tankolás, csak egy aláírást kének, és már mehetünk is tovább. A tagállamok egymás közt ugyanis éves elszámolási rendszert alkalmaznak. A polgári reptérek többségén is egyszerűen jutunk üzemanyaghoz. Van ugyanis egy cég, amely a Magyar Honvédséggel arra szerződött, hogy külföldön megszervezze a repülőgépeink kiszolgálását; ők szintén csak aláírást kérnek. Előfordul azonban, hogy ez a cég egy adott reptéren valamilyen oknál fogva nem tud előzetesen felkészülni az érkezésünkre. Ilyenkor bankkártyával fi-

zetünk, ami nálunk a rádiós feladatok. A rendszer úgy működik, mint a benzinkútnál: feltöltik a gépet kerozinnal, azután az üzemanyagos autó terminálján áthúzzuk a kártyát és megkapjuk a számlát. Vannak azonban olyan repterek, ahol csak „zsebből” tudunk fizetni. Ez főleg a keleti országokban fordul elő. Arrafelé nem mindenhol fogadják el a nyugati fizetőeszközt, de akkor is készpénz kell, ha csak egyszerűen bal lábbal kel fel a kiszolgáló ember. A repülőgép „házikasszájában” tehát mindig van megfelelő mennyiségű helyi készpénz, mondjuk hrvnyva vagy tugrik.

A katonai gépek személyzete a külföldi reptérekre ugyanolyan elbánsásban részesül, mint a polgári pilóták és a civil utasok. Át kell esniük az útvévl- és vámenellenőrzésen és az ellenőrző kapukat is kötelező használniuk.

– Cipruson például legalább fél óra kell ahhoz, hogy eljussunk a gépünkig. Levetik velünk a cipőinket, megmótoznak és átküldenek a fém-detektorok alatt. Persze, hogy sípól, csillag-villog minden kapu. Hiába bizonygatjuk, hogy a hajózáruháknak fém cipzárjai miatt jelez a készülék, kipakoltatják a zsebünket, aztán megint megmótoznak. Már az azzal is érveltem, hogy az a nagy szürke „bringa” az én gépen, én fogom vezetni, nélkülem nem megy el. Nekem kell hazavinnem, mi ültünk a fedélzeten, saját magunk ellen pedig biztosan nem fogunk terrorselekményt végrehajtani. Nem használt, a repülés biztonsága a legfontosabb tényező.

Csak egy aláírás: a tankolás igazolása egy NATO katonai repülőtéren.

Együttműködés elméletben és gyakorlatban

TÍPUSTESTVÉREK

KECSKEMÉTEN TARTOTTÁK SOROS ŐSZI TANÁCSKOZÁSUKAT A GRIPENT ÜZEMELTETŐ ORSZÁGOK LÉGIERŐINEK KÉPVISELŐI. A HÁZIGAZDÁK JAVASLATÁRA LÉTREHOZTAK EGY ÚJ MÉRNÖK-MŰSZAKI MUNKACSOPORTOT. A MAGYAR VADÁSZPILÓTÁK A LEGFRISSEBB TAPASZTALATAIKAT IS MEGOSZT-HATTÁK A KONFERENCIA RÉSZTVEVŐIVEL: PÁR NAPPAL KORÁBBAN UGYANIS HÁROM GÉPPEL VETEK RÉSZT A STEADFAST JAZZ 2013 GYAKORLATON.

Együttműködésük kezdete óta most első alkalommal tanácskoztak Kecskeméten a Gripent használó országok (Gripen User's Group – GUG) közösségének tagjai. A szervezetet 2007-ben Svédország, Csehország és Magyarország alapította meg, jelenleg már ötven vannak: Dél-Afrika és Thaiföld is csatlakozott hozzájuk.

– Az együttműködésnek kézenfekvő oka van: meg kell osztani egymással a gépek használatá során szerzett tapasztalatainkat. Ezek a konferenciák segítenek abban, hogy a rendszereket száz százalékosan ki tudjuk használni, csökkenthessük a Gripenek üzemeltetésének, az alkatrészek beszerzésének költségeit és a logisztikai kiadásainkat –

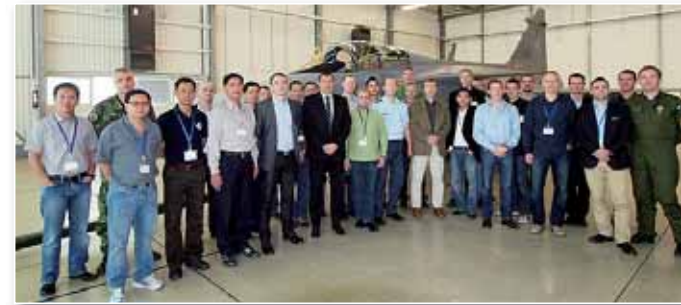
foglalta össze az együttműködés tartalmát Ugrik Csaba ezredes, a szakmai tanácskozást szervező MH 59. Szentgyörgyi Dezső Repülőbázis parancsnoka. – A közösség munkáját a tagországok légierőinek parancsnokaiból álló testület irányítja. Évente egyszer üléseznek, stratégiai ügyekben döntenek. A gyakorlati kérdésekkel a hadművelleti és a közös beszerzési munkacsoport foglalkozik, ennek tagjai tavasszal és ősszel találkoznak, az őszi tanácskozáson viszont már a vadászpilóták és mostantól a mérnök-műszaki szolgálatok képviselői is részt vesznek. Kezdeményezésünkre ugyanis a kecskeméti tanácskozáson egy új munkacsoportot alakítottunk, amelyben a technikusok, a

Ugrik Csaba ezredes

Gripenek repülésre történő előkészítésében, karbantartásukban, javításukban részt vevő szakemberek cserélhetik ki üzemeltetési tapasztalataikat. A csoport munkáját Simondán György alezredes, a repülőműszaki zászlóaljunk parancsnoka fogja irányítani.

A kecskeméti konferencia résztvevői alapvetően az üzemeltetés gyakorlati kérdéseivel foglalkoztak. A hajózók például a kiképzés, az oktatás hatékonyabbá tételének lehetőségeit beszéltek meg és megosztották egymással a repülésbiztonsági szabályokkal kap-

A Gripenek üzemeltetését illetően, a kecskeméti bázis hajózái a közelmúltban újabb tapasztalatokkal gazdagodtak. A konferencia előtt pár nappal érkeztek haza ugyanis Lengyelországból, a NATO jövőre szolgálatba lépő gyorsreagálású erőinek egy hétig tartó Steadfast Jazz 2013 elnevezésű minősítő gyakorlatáról.

– Kecskemétről Ványik Attila őrnagy vezetésével harminckét katona és három Gripen volt kint Lengyelországban – tájékoztatott Ugrik ezredes. – Vadászpilótáink gyakorolták a NATO-ban alkalmazott légi támadó és védelmi műveletek tervezését, valamint végrehajtását önállóan és nagyobb kötelékekben egyaránt. Többnemzeti környezetben harcászati szintű vezetési és irányítási feladatokat hajtottak végre, logisztikusaink és mérnök-műszaki szolgálatunk tagjai pedig az idegen bázisról történő üzemeltetést gyakorolták.

csolatos tapasztalataikat is. Az újonnan alakult mérnök-műszaki munkacsoport tagjai pedig elsősorban a még eredményesebb logisztikai együttműködéssel, a technológiai előírások azonos értelmezésével, az alkatrészek szállítási költségeinek csökkentésével, a szerelési és javítási munkafázisok racionalizálásával összefüggő témaköröket vitatták meg.

– Azt is felvetettük például, hogy cél-szerű lenne a gyakorlólőszerek közös beszerzése. Ugyanis, ha nagyobb tételekben vásárolnánk, jelentős árkedvezményt kapnánk a gyártótól – folytatta Ugrik ezredes. – Ugyanakkor szeretnénk megteremtetni annak a törvényi lehetőségét is, hogy a tagországok technikusai egymás gépeit is kiszolgálhassák. A gyakorlatokra így nem kellene minden résztvevőnek külön-külön vinni a saját szakembergárdáját. A takarékoságot szem előtt tartva pedig még a Gripenek közös használatát is el tudjuk képzelni: egy-egy gyakorlat alkalmával mindig a rendező ország vadászgépeivel repülünk.

A NAGY TŰLÉLŐ

Az első gyalogsági harcjármű

EREDETILEG A NATO LEGYŐZÉSÉRE TERVEZTÉK, DE A KÖZEL-KELETEN ÉS AFGANISZTÁNBAN SZERZETT MAGÁNAK HÍRNEVET. MODERNIZÁLT UTÓDJAI A MAI NAPIG KERESETT EXPORTCIKKEK: BEMUTATKOZIK A BMP-1.

Egy vegyi, biológiai és/vagy nukleáris fegyverektől szennyezett terepen lövészkatonaként igencsak veszélyes harcolni. Márpedig az 1950-es évek végére valószínűnek tűnt, hogy ha a Szovjetunó vezette keleti blokk hadereje és a NATO összecsap, akkor nem csupán a hagyományos fegyverek kapnának szerepet. A Szovjet Hadseregben már ekkor hadrendben álltak gumikerekes páncélozott csapatzállító járművek (említhető a BTR-152-es vagy a modernebb BTR-50-es család), de ezek védelme, hatótávolsága és legfőképpen fegyverzete elégtelennek ígérkezett a „nagy összecsapáshoz”. Ekkor fogtak hozzá a szovjet tervezők a világ első, kifejezetten gyalogsági harcjárművének szánt rendszer tervezéséhez.

ÚJ JÁRMŰ, ÚJ HADVISELÉS

A Boévaja Masína Pehotyí-1, vagy közismert nevén BMP-1 megalkotásánál az egyik legfontosabb kérdés a jármű

Afganisztán, 1988: szovjet BMP-1 műveleti területen.

A 73 milliméteres löveg és a Maljutka páncéltörő rakéta.

futóműve volt. A gumikerekes harcjárművek fenntartása, üzemeltetése olcsóbb, az utakat kevésbé veszik igénybe, ugyanakkor a terepjáró képességük elmarad a lánctalpasokéhoz képest. Éppen amiatt döntöttek végül a cseljabinszki Iszakov Tervezőiroda Objekt 765 nevet kapott járműve mellett, mert a taktikai atomfegyverek várható alkalmazása gyors, bármilyen terepviszonyok között maximálisan mozgóképes, a gyalogság harcát hatásosan támogatni képes, egy rajnyi katonának túlnyomós, szigetelt küzdőterével ABC- (atom, biológiai, vegyi) védelmet is nyújtó lánctalpas járművet igényelt.

Az elől elhelyezett motorral, hátrafelé nyíló deszantérajtókkal és egy 73 milliméter űrméretű löveggel felszerelt prototípusok első példányaival még 1966-ban kezdték meg a hosszadalmas teszteléseket Kubinkában és Rzszevben, s a prototípusok részt vettek az 1967-es november 7-i moszkvai díszszemlén.

A Szovjet Hadsereg 1969-ben állította hadrendbe az úszóképes, külön hajócsavar nélküli, de mozgó lánctalpával a vízben akár 9 km/h-s sebességet is elérő, az akkori könnyű harcokcsik tüzerejét és csapatzállító képességét ötvöző, új kategóriát teremtő BMP-1-es. Az alacsony toronyban kapott helyet a 73 milliméteres simacsövű 2A28 Grom löveg, a párhuzamosított 7,62 milliméteres PKT-géppuska, illetve a 9M14 Maljutka (AT-3 Sagger) irányított páncéltörő rakéta indítósnije. A löveggel peszromboló és HEAT páncéltörő lövedéket lehetett tüzelni, a löszerkészlet 40 darabos volt. A löveget +33 és -4 fokos szögben lehetett emelni, illetve sül-

lyesztetni – ez később Afganisztánban, a magashegyi terepen már kevésnek bizonyult.

A jármű eleinte nem aratott osztatlan sikert a gépesített hadosztályoknál. A legfőbb kifogás a bonyolult fegyverrendszerek árát érintette: a hadsereg vezetői inkább az olcsón megvásárolható, igaz, jóval gyengébb képességű gumikerekes BTR-eket részesítették előnyben. Kérdéses volt a modern páncéltörő rakétarendszerekkel szembeni túlélőképessége is; vérbeli harcokcsizó parancsnokek nem a lánctalp előnyeit esetelték, mondván, páncélzata és 73 milliméteres lövegének áttűtőereje gyenge volt egy „rendes” harcokcsiéhoz képest.

A BMP-1-es alapvetően változtatta meg a szovjet hadosztályok harcászatait is. Mivel az 1960-as évekre kialakult a

kölcsönös elrettentés nukleáris egyensúlya, egy európai atomháború kitörésének már kevés esélye volt, s a hagyományos fegyvereké lett volna a főszerep egy esetleges támadó hadműveletben is. A nyugat felé előretörő szovjet csapatok felépítését háromlépcsősre módosították. Eszerint elől haladnak a nehézfegyverzettel felszerelt, erősen páncélozott harcokcsik, s őket követi a gyalogság, amely igyekszik elhárítani a NATO páncéltörő egységeinek fenyegetését, a lövészkatonák harcát pedig a mögöttük haladó, orrpáncélzatával a 12,7 milliméteres nehézgéppuska-lövedéknek is ellenálló, 13 500 kilogrammos harci tömegű BMP-1-esek támogatják. A hadgyakorlatok során azonban hamar kiderült, hogy a BMP-1 az alig 39 centiméteres hasmagassága mi-

A járművet a két nagyméretű hátsó ajtón keresztül hagyhatták el a katonák.

Elődjéhez hasonlóan, a BMP-2-es is ott volt szinte minden helyi háborúban.

att veszélyt jelent a gyalogos katonákra, akiket a csak a periszkóp szűkös látómezejére támaszkodni tudó vezető könnyen elgázolhatott. (A jármű előtt haladó lövészek a harcocsik két láncfalpa közötti, a magasban lévő páncéltet alatti hely sem állt rendelkezésre a megmeneküléshez.) Kritizálták a 1PN22M1 kettős üzemmódot, monokuláris periszkóppal és sztadiametrikus céltáv-mérővel irányított 73 milliméteres simacsövű löveg teljesítményét is. A rövid cső miatt ugyanis eleve csak közelről lehetett pontos, célzott lövéseket leadni, s az erősebb szél könnyen eltérítette az alacsony kezdősebességű, így alacsony mozgási energiájú repesz-romboló lövedéket. Mindemellett a jármű

tűzerjét növelte, hogy az oldalankénti 4–4 tüzelőnyíláson keresztül gépkarabéllyal vagy közepes géppuskákkal nyithattak tüzet a bent ülő lövészkatonák.

ÉLES BEVETÉSEN

A BMP-1-esek első éles, háborús bevetésére végül nem Európában, hanem a Közel-Keleten került sor. Az 1973-as Jom Kippur-háborúban Egyiptom és Szíria vetette be az izraeli hadsereg ellen az újonnan beszerzett gyalogsági harc-járműveket. Az eredmény vegyes volt. Az alacsony magasság, a kis tömeg miatt alacsony talajnyomás, a gyorsaság és a terepjáró képesség előnyeit ellensúlyozta az, hogy légkondicionáló nélkül

A BMP-3-as átalakított, megnövelt tűzerjű fegyverzetet kapott.

A BMP-1 TECHNIKAI ADATAI:

- Tömeg:** 13 500 kilogramm
- Hossz:** 6,74 méter
- Szélesség:** 2,94 méter
- Magasság:** 2,15 méter
- Hajtómű:** egy 300 lóerős, UDT-20 négyütemű, vízhűtéses 15 900 ccm-es V6-os dízelmotor
- Személyzet:** parancsnok, irányzó, vezető és 8 fő a deszantterében
- Páncélzat:** acélpáncél, 33 milliméteres maximális vastagsággal (szemből)
- Fegyverzet:** egy 73 milliméteres simacsövű 2A28 Grom löveg, párhuzamosított 7,62 milliméteres PKT-géppuska, illetve egy 9M14 Maljutka (AT-3 Sagger) irányított páncéltörő rakétáindító
- Hatótávolság:** 600 kilométer
- Maximális sebesség:** közúton 65 km/h, terepen 45 km/h

hamar elviselhetelenné vált a felhevült belső tér, a rövid (2300 méteres) hatótávolságú fő löveg pontatlan volt, és a Maljutka páncéltörő rakétákat nehézkesen lehetett irányítani a beltérből. Az viszont még az izraeliek elismerését is kiváltotta, hogy a BMP-1-es az addig minden láncfalpas járművet elnyelő Kantara sósvízes mocsár körzetében is mozgóképesnek bizonyult.

A BMP-1-esek részt vettek az afganisztáni szovjet beavatkozásban

ELSŐ LÉPCSŐBEN

A Magyar Néphadsereg jelentős modernizációs lépésként állította hadrendbe a BMP-1-eseket, végrehajtva ezzel az MSZMP Központi Bizottságának 1968-as, korszerű, ütőképes haderő létrehozásáról szóló határozatát. Az 1980-as évek első felében megkezdett szállításokkal 502 BMP-1-es került a gépesített lövészalagységekhez, elsősorban a dunántúli „első lépcsős” alakulatokhoz, Lentibe, Zalaegerszegre és Szombathelyre.

A tatabányai ezred újonnan felállított gépesített lövészzászlóaljánál 1986-ban állították hadrendbe a BMP-1-eseket, amelyek az ekkor érkező 2SZ1 Gvozdnyika önjáró lövegekkel együtt jelentős mértékben emelték az 1987-től már 25. harcocsidandárnaként működő alakulat harc-képességét. Tataról, a fegyverne-

mi változások során, 2004-ben távoztak a BMP-1-esek: az MH 25. Klapka György Könnyű Lövészdandárnál BTR-80 és BTR-80A gumikerekes harc-járművek váltották a láncfalpasokat.

A kiváló terepjáró képességű BMP-1-esekkel a nagy havazások idején élel-miszert, gyógyszert szállítottak az elzárt települések lakóinak, de számos beteg és újszülött köszönheti életét e harc-járműnek. A hadrendből kivont BMP-1-esek egy részét értékesítették, a maradékot ócskavasként újrahasznosították.

(1979–1989), a csecsenföldi harcokban, a balkáni konfliktusban, iraki oldalon az iraki–iráni háborúban és az 1991-es Sivatagi Vihar-hadműveletben; a líbiai haderő Csádban, míg Kuba Angolában alkalmazta e harc-járművet.

A harcok ismét rámutattak a fegyverzet gyengeségére és a továbbfejlesztés szükségességére. Már a BMP-1-esek későbbi, BMP-1P változatán is megjelentek a modernebb, nagyobb páncéltörő képességű, könnyebben irányítható 9M111 Fagot (AT-4 Spigot) és 9M113 Konkursz (AT-5 Sprandel) irányított páncéltörő rakéták. Az igazi váltást azonban a második generációs BMP-2 jelentette, melynek fejlesztését már 1974-ben (egy évvel a közel-keleti debütálást követően) megkezdték. A jármű formája és páncélzata alapvetően nem változott, a felépítése és a fegyverzete azonban igen. A végül sorozatgyártásra kerülő Objekt 675 változat megtartotta a BMP-1-es páncéltetést, de új tornyot kapott, amelyben az irányzó mellett már a parancsnok is helyet foglalhatott. A fő fegyverzet, az akár 75 fokos szögben is emelhető 30 milliméteres 2A42 géppuska repesz-romboló és páncéltörő löszrel támadhatta célpontjait gyors (500 lövés/perc) és csökkentett (250 lövés/perc) tűzgyorsasággal. Megmaradt a 7,62 milliméteres PKT párhuzamosított géppuska, de már Fagot vagy Spigot páncéltörő rakétakomplexummal harcolhatott az ellenséges harcocsik vagy erősen védett célok ellen. A testre (főleg az afganisztáni tapasztalatok hatására) pótpáncélt is erősíthető. Hat főre csökkent viszont a szállítható lövészkatonák száma. A jármű keresett exportcikké vált, számos konfliktus veteránja lett.

Újabb fejlesztés eredményeként jelent meg 1990-ben a BMP-3. A könnyű harcocsit 2A70 huzagolt csövű, 100 milliméteres löveggel, párhuzamosított 30 milliméteres 2A42 géppuskaival és 7,62 milliméteres PKT-géppuskával látták el, s a jármű hegesztett alumínium páncéltetést és tornyot kapott. A fő lövegből indítható a lézervezérlésű 9K116-3 Básznya (AT-10 Stabber) irányítható páncéltörő rakéta. Az irányzó 1K13-2 nappali/éjjeli optikai felderítőrendszert, 1V539 ballisztikus számítógépet és 1D16-2 lézeres célmege-lőző rendszert használhat. A 18 700 kilogrammos, harc-kész tömegű járművet már az 500 lóerős UTD-29M V6 turbódízel hajtómű mozgatja.

A hátizsáktól az aknáig

Akió közben az LS3 –
egyelőre csak gyakorlaton.

ROBOTKATONÁK

A FELADATÁT TÖBB-KEVESEBB AUTONÓMIÁVAL ELLÁTÓ, TÁVOLRÓL IRÁNYÍTOTT REPÜLŐGÉPEK A HADSZÍNTÉRI ESEMÉNYEK MEGSZOKOTT SZEREPLŐI. DE MI A HELYZET A „FÖLDHÖZ RAGADT” HARCOSTÁRSAKKAL?

Védelmi piaci előrejelzések szerint 2013–2019 között igen jelentős növekedés várható a szárazföldi katonai robotrendszerek területén. Annak ellenére is igazuk lehet a prognózisok készítőinek, hogy a legnagyobb hadiipari vásárló, az Egyesült Államok igyekszik minimalizálni afganisztáni jelenlétét és hadműveleteit. Miként azt az elemzők állítják: már nem csupán a klasszikus tüzérsz-robotok, hanem a különböző láncfalpas, gumikerekes vagy éppen soklábú katonai robotrendszerek technológiai fejlődésére lehet számítani.

A 2001-es, USA-t ért terrortámadást, illetve az iraki és az afganisztáni hadműveletek megindítását követően a fejlett hadiiparral rendelkező országok

Irak: felkészülés
robbanótést-felderítésre.

Kicsi és halálos.

TALON, tüzérsz-felderítő felszereltséggel.

nagy hangsúlyt fektettek a tüzérsz-robotrendszerek fejlesztésére. A jobb terepjáró képességek miatt általában láncfalpakkal ellátott, távolról rádiócsatornán vagy vezetéken keresztül irányított robotok alapvető rendeltetése a legveszélyesebb tüzérszfeladatok ellátása az emberek helyett. Ennek megfelelően lett alapfelszerelés a roppant mozgékony, finoman irányítható, változó teherbírású manipulátor kar, a többféle (normál, infravörös, maradékfényerősítéses) kamerarendszer, illetve szonda, valamint a felfedezett robbanószközök detonátorának megsemmisítésére alkalmas speciális robbanóeszköz.

A robotok mind a felderítésre, mind a megtalált robbanószervezetek vizsgálatára alkalmasak. A kezelőnek a manipulátorkar teherbírásának figyelembe vételével kell döntenie a robbanótést elszállításáról vagy a helyszíni szemleesítésről. Ha a robbanószervezet, szakzsargonon szólva, mégis elműködik, akkor a robot sérül vagy semmül meg, s csupán néhány ezer-tízezer dolláros kár keletkezik – emberéletet így nem követel a robbanás.

Az autonóm vezérlésű, azaz beépített „robotvezetővel” működő, új generációs eszközök fejlesztése és hadrendbe állítása jelentős feladat elé állítja a szakembereket. Az amerikai védelmi minisztérium kutatás-fejlesztési ügynöksége, a DARPA által vezetett LS3 (Legged Squad Support System, lábán járó szakaszátmozogató rendszer) program is jó példa erre. A cél egy olyan, közel 182 kilogramm terhet szállítani képes „műöszvér” kifejlesztése, amely hasonlóképp tud együttműködni a katonákkal, mint egy jól idomított állat. A nagyméretű és a belsőégésű motorja miatt jelenleg még eléggé zajos LS3 feladata a modern hadszíntérhez szükséges felszerelések szállítása, illetve szükség esetén az eszközök elektromos akkumulátorainak feltöltése (rádió, navigáció, cél-

megjelölő, optikai célzórendszer). A robot képes szorosan követni a vezetőt (ekkor a katoná feladata a megfelelő útvonallal kiválasztása), de alkalmas a követés távolságának megnövelésére, a megfelelő, járható nyomvonal autonóm felderítésére, sőt beépített, műholdalapú navigációs rendszere segítségével előre meghatározott pontokat követve is haladhat. Az LS3-as működtetése azonban nem egyszerű feladat, mivel a bázisoktól távolabb végrehajtott, klasszikusan többnapos művelet során nehézségekbe ütközhet az energiaigényének megfelelő üzemanyag-utánpótlás.

Hó, sivatag, lépcső: a TALON számára nem lehet akadály – legalábbis a fejlesztő cég, a Foster–Miller szerint. A kategóriájában igen gyorsnak számító gumiláncfalpas jármű legfeljebb 1000 méterre távolodhat el a kezelőtől, de ezen a távolságon belül hatékonyan alkalmazható. A feladattól és felszereltségtől függően 27–50 kilogrammos, moduláris felépítésű eszköz képes az éjjeli és a nappali felderítésre, „kiváló tüzérsz”, ha kell, vegyvédelmi felderítő és mentesítő eszközként dolgozik, s képes többféle fegyverrel (mesterlövész-lőfegyverrel, rakéta- vagy gránátvetővel) is megsemmisíteni az ellenséges célpontokat. A fegyverezett TALON SWORDS azonban nem képes önálló célfelderítésre, s a tüzet is az optikai célzórendszer képét látó kezelő nyitja meg. Hadműveleti területen ugyan alkalmazták már az M249-es könnyű géppuskával szerelt SWORDS-egységeket, de fegyverhasználatra nem került sor. Lőfegyvereinek hatótávolsága ugyanis nagyobb, mint az optikai célzórendszeré, így akár felváltóhatatlan járulékos károkozás is bekövetkezhet, főleg városi környezetben.

Vége a gyanús csomagnak...

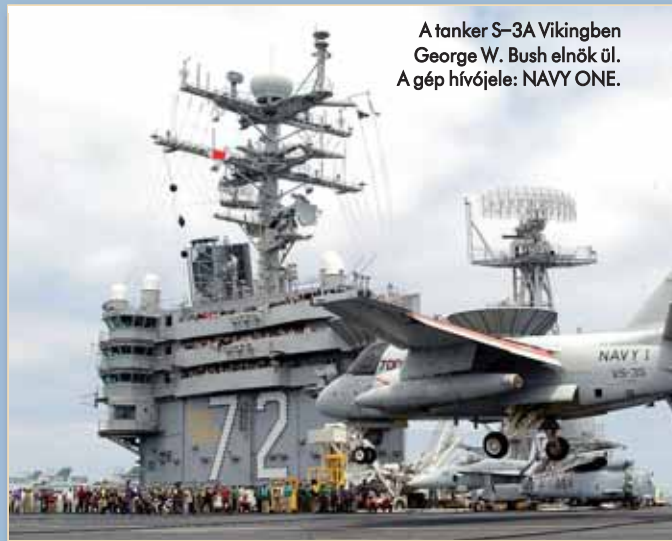
Két szimbólum egy képen: az elnöki VC-25 a Rushmore-hegy felett.

ELNÖKI KÜLÖNJÁRAT

**Air Force One,
Marine One,
Ground Force One**

LEGYEN SZÓ REPÜLŐGÉPRŐL, HELIKOPTERRŐL, HAJÓRÓL VAGY ÉPPEN EGY SPECIÁLIS AUTÓBUSZRÓL, AZ EGYESÜLT ÁLLAMOK ELNÖKÉT SZÁLLÍTÓ JÁRMŰ A ONE HÍVÓJELET KAPJA.

A budapesti Ferihegyi repülőtér (a ma már Liszt Ferenc nevét viselő légitikikötő) betonján már több alkalommal is landolt az „elnöki repülőgép-típus”, a Boeing VC-25-ös. Kevésebbé köztudott, hogy a nem csupán az amerikai 89. repülőezred különleges elnöki részlegének állományába tartozó 28 000 és a 29 000 lajstromszámú két repülőgép viselheti az Air Force One hívójelet; erre mindig az az amerikai légierő állományába tartozó repülőgép jogosult, amelynek fedélzetén utazik az elnök. E különleges festésű, a hírműsorokból jól ismert repülőgépek minden bizonnyal a földkerekség két legjobbban karbantartott Boeing 747-ese. Az alap-típust, a megrendelés időpontjában éppen kifutóban lévő 747-200B „kispúpost” alaposan átdolgozták. A négy, egyenként 250kN tolóerejű General Electric CF6-80C2B1 hajtómű és a pilótafülke alampúzerezettségé például már a 747-300-as sorozatról került át. Ennek megfelelően a repülési csúcsmagasság eléri

A tanker S-3A Vikingben George W. Bush elnök ül. A gép hívójele: NAVY ONE.

A „veterán” VH-3D-n felfedezhető a modern rakétavédelmi rendszerek elemei.

Elnöki iroda a VC-25 fedélzetén.

Az elnöki pár egy VH-3D felé tart.

a 45 ezer lábat (13 700 méter), míg szükség esetén a 0,92 Mach csússsebesség is elérhető (1015 km/h). Éppen emiatt sem volt egyszerű „utolérni” 2001. szeptember 11-én a George W. Bush elnököt szállító gépet a légi nemzeti gárda kísérovadász feladatú, „állig” felfegyverzett F-16C Falconjainak: a normál utasszállítóknál jóval magasabban és gyorsabban repült ugyanis az Air Force One. Az alapváltozatú 747-200-asokhoz képest nagyobb teljesítményű hajtómű (amelyből a biztonsági követelmények miatt van szükség négyre) segítségével az elnöki VC-25A rövidebb felszállópályával rendelkező repterekről is képes üzemelni.

Az igazi titkokat és érdekességeket a gép belseje rejti, bár a géptörzs számta-

lan antennája is sokat sejtet. A VC-25-öst a létező összes kommunikációs rendszerrel felszerelték. Akár egy nukleáris rakétahordozó tengeralattjáró, akár egy Afganisztánban harcoló szakasz parancsnokával is képes műholdas vagy rádiókapcsolatot teremteni az elnök. Segítségére van ebben az őt általában elkísérő E-4B Nightwatch repülő-harcálláspontra, amely kommunikációs háttértámogatásként és alternatív vezetési pontként szolgál.

A VC-25-ösök fedélzetén a legmodernebb felderítő és védekező rendszerek is megtalálhatók. A közeledő, veszélyt jelentő rakétákat a farokrészen elhelyezett AN/AAR-54(V) rakétáinfr-

A világ kétségkívül legjobban védett autóbusza.

Barack Obama a Ground Force One fedélzetén.

tást észlelő felderítérendszerrel igyekeznek felkutatni. Az infravörös önirányítású légvédelmi rakéták keresőfejét az AN/AAQ-24 Nemesis irányított infravörös zavarórendszer (DIRCM) pulzáló, nagy erejű infravörös hamis céljelei tértírtének el. Szintén az infravörös védelmet segítik a hajtóművek mögé, illetve a farokrésze szerelt AN/ALQ-204 Matador rendszerek is.

EGY SZÁMMAL KISEBB

A híradókban ugyancsak sokszor látott légi jármű, a Marine One hívójelű leggyakrabban viselő Sikorsky VH-3D. Az első, két gázturbinás szállítóhelikopter elnöki változata még 1974-ben lépett szolgálatba; azóta sem sikerült a 11 gép helyett megfelelő váltótípust találni. Az amerikai tengerészyalogság HMX-1 repülőszázadának állományába ugyan

tartoznak modernebb Sikorsky VH-60N-ek, de ezek mérete (különösen a kabinbelső alacsony magassága) és teljesítménye nem elégséges erre a feladatra. A VH-3D-eket a 2005-ben megrendelt VH-71 Kestrel (Agusta-Westland AW101-alapú, de az Egyesült Államokban áttervezett és gyártott helikoptertípus) váltották volna fel, de 2009-ben a súlyos költség- és időtúllépésekkel küzdő VXX-programot egy tollvonással törölték – 9 gép legyártása és 600 millió dollár elköltése után. Ezt követően döntöttek a gépek modernizálásáról, nyilvánvalóan azért is, mert közülük akkor a legidősebb már több mint 34 esztendeje repült. Az öreg helikopterekre új, speciális kompozit műanyagból készült, kisebb tömegű, de nagyobb felhajtóerőt biztosító forgószárnyak, modern kommunikációs rendszer részeként műholdas hang- és adatátviteli csator-

nák, magasfrekvenciájú rádiók és titkosító rendszer, új, nagyobb kényelmet és repülőesemény esetén védelmet nyújtó székek, elektronikus lökés hullámok elleni védelmet nyújtó ablakok kerültek.

Figyelembe véve a jelenlegi amerikai költségvetési megszorításokat, aligha indítanak dollár milliárdokat jelentő programot a VH-3D-k felváltására. Am azt tudni lehet, hogy a leközerválva a Davis Montham támaszpont sivatagi állóhelyein sorsát várja sokutcatnyi SH-3 Sea King helikopter, „végtelen” mennyiségű pótkalktrésszel, General Electric T58-GE-10 cserehajtóművekkel.

GURULÓ HARCOKCI

Az eddig ismertett repülőeszközök áraihoz képest aprópénznek számít az az 1,1 millió dollár, amennyiért beszerezhetők a nem hivatalosan csak Ground Force One nével illetett speciális autóbuszok. E járművek először Barack Obama amerikai elnök 2011-es újraválasztási kampányában bukkantak fel. Az elnök védelmét ellátó titkosszolgálat (Secret Service) természetesen itt is a „vásárolj amerikaiit” elvet tartotta szem előtt. Igaz, hogy az eredeti H-3 V45 busztípust a kanadai Prevost tervezte, de a háromtengelyes, H3-V45 VIP típusjelzést kapott elnöki monstrumok (46,9 négyzetméternyi hasznos belső térral) a Tennessee állambeli Creek-ből, a Hemphill Brothers Coach Co. gyártócsarnokából gurultak ki. A 13,17 méter hosszú, Volvo D13 turbódízel motorral

Egy kis páncélvédelmi ízfelfűtő.

meghajtott, automataváltós buszokat koromfeketére fényezték, s mivel hivatalosan nem az elnök, hanem a szövetségi kormány tulajdonába tartoznak, nem is festették rájuk az elnöki színeket és jelképeket. A busz belsejét viszont már az elnöki feladatoknak megfelelően alakították át: alapfelszereltség a fedélzeti oxigén- és tűzoltórendszer, a vegyi, biológiai és nukleáris támadások hatásait kivédő szűrőrendszer, a széles körű, titkosított kommunikációs rendszer, a golyóálló, sérülés esetén is működőképes gumiköpeny, a megfelelő páncélozás, az éjjellátó rendszer, de még a fürdőszo-

ba is. Szintén helyet kapott a buszon egy egészségügyi mini állomás, egyebek mellett az elnök vércsoportjának megfelelő vért tároló hűtőszekrényel.

A busz kommunikációs rendszere alkalmas menet közbeni telekonferenciák megtartására, szükség esetén akár a nukleáris erők ellenőrzésére és irányítására is.

AZ APRÓCSKA SZŰRNYETEG

Az elnököt szolgáló járművek közül a legkisebb, de „legvastagabb bőrű” az egyszerűen „A szörnyeteg” névre hall-

gató speciális elnöki limuzin. A General Motors által fejlesztett és gyártott gépkocsit a különleges feladatnak megfelelően alakították át. 2009-ben „állították hadrendbe”, természetesen koromfeketére festve, alvázát és hajtásláncát a Chevrolet Kodiak teherautótól vették át. Erre szükség is van, hiszen a jármű tömegét – meg nem erősített információk szerint – rakétahajtású páncéltörő gránátok (RPG) is ellenálló páncélat és védőüveg növeli. A jármű alvázát is meg erősítették az aknák, az improvizált robbanószerkezetek és az autó alá gurítható gránátok elleni védekezés érdekében. A kevlárral erősített Goodyear gumiköpenyek közvetlen találat után is képesek biztosítani a jármű továbbhaladását. Az üzemanyagtartály külön páncélozást kapott, így növelték meg az utastér biztonságát. A jármű rendelkezik fedélzeti tűzoltórendszerrel, autonóm oxigénellátással is.

A gépkocsi teljes szigetelése vegyi, biológiai és nukleáris harcanyagok ellen is védi a bent ülőket. A vezető saját éjjellátó rendszerrel rendelkezik. Az elnöki kapcsolatteremtést a Limousine Control Package nevű kommunikációs rendszer teszi lehetővé gyakorlatilag a világ bármely pontjával. E rendszer a konvojban mindig helyet kapó speciális kommunikációs jármű (WHCA Roadrunner) segítségével, nagy teljesítményű, speciális műholdas és hagyományos rádió-átjátszóállomásként, a limuzinnal összekötve működik.

A mindenkorai amerikai elnököt illető védelmi gyűrűk része a limuzin is.

FEGYVERBARÁTSÁG

A XIX. ÉS XX. SZÁZAD TÖRTÉNETÉNEK LAPJAIN FÉNYES FEJEZETEK OLVASHATÓK A MAGYAR–LENGYEL FEGYVERBARÁTSÁGRÓL, AZ ÖNZETLEN POLITIKAI ÉS HUMANITÁRIUS SEGÍTSÉGNYÚJTÁS SZÁMOS JÓ PÉLDÁJÁRÓL.

Az Orosz-Lengyelországban, 1830 novemberében kitört felkelés alatt a magyar vármegyék határozatban kérték az uralkodót, hogy diplomáciai eszközökkel emeljen szót a lengyel nép érdekében. Kiállt értük Kossuth Lajos, a reformkori ellenzék, az írók és a költők közül nem is egy – ennek emlékét őrzi a Lengyel Tudományos Akadémia főépületén Varsóban, 1931-ben elhelyezett tábla is.

A lengyelek törhetetlen szabadságvágyuktól indítva, 1863 januárjában ismét felkeltek a cárizmus kegyetlen, elnyomó politikája ellen. Ennek leverése után orosz lett a közélet és az oktatás nyelve. Varsóban hatalmas pravoszláv templomokat emeltek, a városközpontban például a Szász téren (a mai Pilsudski téren),

amelyet 1918 után lebontottak. A mai Długa utcában lévő, átalakított templom pedig a lengyel hadsereg tábori lelkeségének főtemploma. A felkelés megtorlása még kegyetlenebb volt, mint az előzőé. Sok tízezer embert deportáltak Szibériába, száműzték belső orosz kormányzóságokba, kényszermunkálatába.

Ez időben a Galiciában állomásozó osztrák hadsereg magyar katonái közül több százán, helyőrségeikből megszökte siettek a felkelők támogatására, köztük a közlegény Herman Ottó is. Az emigrációban lévő Kossuth Lajos felajánlotta, hogy a Havasalföldön, az újabb magyar szabadságharc esetére titokban elraktározott fegyvereket a lengyelek megkapják. (Ma már tudjuk: erre nem került sor.) A felkelés

után több ezer lengyel menekült Magyarországra. Főleg a felvidéki vármegyéink lakossága – gazdag polgárok, kisenemek, sőt az arisztokrácia is – menedéket adott nekik. Sokan itt maradtak, utódaik magyarrá váltak. Így például a Mátészalkán született Zielinski Szilárd (a vezetékneve mutatja, hogy lengyel), aki az első vasbeton szerkezetű épületet tervezte és építette Magyarországon. Horthy Miklós kormányzó apja Kenderesen fogadott be egy lengyelt; munkát és szállást adott neki a birtokon, 93 évesen halt meg, ő temette el.

Mindenki ismeri Dembinszki Henrik és Bem József tábornokok magyar szabadságharcban vállalt szerepét. Kevésbé a József Wysocki vezette közel 2000 fős len-

gyel légióit, amely a legutolsó pillanatilag tartott a szabadságharc mellett. (A parancsnok mellszobrára a Magyar Nemzeti Múzeum kertjében látható.) A honvédség különböző alakulataiban még mintegy ezer lengyel harcolt derekasan. A szabadságharc vértanúi között találjuk Mieczyslaw Woroniecki herceg ezredest (emléktáblája a Vidékfejlesztési Minisztérium falán található), nemkülönben Rulikowski Kázmér dzsidás századost, aki az orosz hadseregből dezertált 1849-ben. A 22 éves tisztet a bukás után, megtorlásként, az orosz hadbírósg Nagyváradon agyonlővette. Sírja ma is megvan a városban. Említsük meg Abancourt Károly ezredest is, akit pedig Pesten akasztottak fel a szabadságharcban való részvételéért.

A lengyelek és a magyarok közös történelméhez tartozik az is, hogy az 1867-es osztrák–magyar kiegyezés idején Deák Ferenc és Andrássy Gyula miniszterelnök is kérte az uralkodót, Ferenc Józsefet, adjon autonómiát Galiciának, aki erről egy év múltán hozta meg legfelsőbb elhatározását.

A két nép a rendíthetetlen barátság újabb jelét adta az első világháborúban: 1914-ben, amikor a cár betörni készült az Északkeleti-Kárpátokba, sok ezer lengyel menekült érkezett Szabolcs és Szatmár vármegyékbe, ahonnan még a háború alatt visszatértek szülőföldjükre, amint

azt a hadi helyzet megengedte. Fontos tudnunk, hogy a Monarchia hadseregének alárendeltségében harcoló, 1914 szeptemberében megalakult lengyel légiókba 600 magyar önkéntes jelentkezett. Többen a légiók 1918. februári feloszlásáig tartottak, s a veszteséglista szerint száznál is többre tehető az elesettek, eltűntek, megsebesültek, hadifogságba esettek száma. 1918 után a három hónapot leszolgálók közül közel ötszázan kapták meg a Légios, illetve a Függelenségi Kereszt kintüntetést.

1919-ben hadüzenet nélkül tört ki a lengyel–szovjet-orosz háború. József Pilsudski ideiglenes államfő, a hadsereg főparancsnoka lengyel vezetéssel kívánta létrehozni országát, valamint Litvánia, Fehéroroszország és Ukrajna föderatív állam-szövetségét. Területileg így akarta biztosítani függetlenségüket mind az orosz, mind a német szomszédokkal szemben. A világháborút lezáró párizsi békekonferencia lengyel küldöttsége az 1772-es határok szerinti, mintegy 733 000 négyzetkilométeres Lengyelország kialakításán munkálkodott. A párizsi békekonferencia határozata szerint a volt cári területeken megszállóként tartózkodó német hadsereget viszont csak fokozatosan lehetett kivonni. (Oroszországban éppen polgárháború dúlt.) Ez így is történt. Az oroszok a kivonuló németek nyomában haladtak ke-

letről, a lengyelek ugyanígy, de nyugatról. Litvánia, Fehéroroszország és Nyugat-Galícia területén találkozott egymással a lengyel és a Vörös Hadsereg. Az első összecsapásra Nyugat-Fehéroroszországban, a Zelwina folyónál, 1919. február 15-én került sor. (Említsük meg: a lengyel–szovjet-orosz háború 1919-től az 1920. október 12-ei fegyverzünetig tartott, s a rigai békeszerződés zárta le 1921. március 18-án.)

A háború akkor lépett igazán fontos szakaszába, amikor Pilsudski, szövetségben Petlura ukrán atamánnal, 1920. április 25-én megtámadta Ukrajnát és Kijevet is bevette. Ez hatalmas „üetés” volt a szovjet-oroszok számára, hiszen Ukrajnát is magukénak tartották, sőt Kelet-Galiciát is, ahol a lakosság többsége ukrán volt.

A szovjet-orosz hadvezetés – noha a polgárháború még tartott – elhatározta, hogy revánst vesz, ismét bekebelezi Lengyelországot. A Tuhacevszkij volt orosz cári altisztból lett tábornok vezetésével indított támadás után, nagy ember- és hadianyag-veszteségeik miatt a lengyelek feladták Kijevet, s fokozatosan visszaszorultak etnikai területükre. Balszerencsésükre egyetlen szomszédos államra sem számíthattak. A főként Franciaországból, Ausztriából, Olaszországból, Nagy-Britanniából érkező hadianyag-szállítmányokat – semlegességre hivatkozva a

Hadba hívó lengyel propagandaplakát.

Szövetségesek egymás között: Listovska lengyel tábornok (balra) és Petlura ukrán atamán.

Az 1920 augusztusában vívott többnapos varsói csata lengyel győzelemmel zárult.

Weimari Németországban, valamint Danzig szabad városban a dokkmunkások sztrájkja miatt – július 25-étől feltartóztatták, illetve nem rakták ki. Csehszlovákia 1920. augusztus 9-én kinyilvánított semlegessége előtt, már 1920 júliusától nem engedte ki területéről a Lengyelországra

tartó tranzit-szállítmányokat. Ausztriából a hazánkkal szemben július 22-én bevezetett bojkott miatt Szlovénián és Horvátországon keresztül érkeztek a szerelvények Szegedre, s innen a román település, Czernowitz érintésével léptek lengyel területre. Ausztria és Magyarország is az

A magyar segítséget bemutató gyerekrajzok.

1956-ban a lengyelek segítettek. Hende Csaba főhajátása az ezt hirdető varsói emléktábla előtt.

nyokról, s csak akkor léptett életbe szankciókat, ha kiderült a csempészség ténye. A magyar kormánynak nem állt érdekében a szerződés megsértése, de az sem, hogy ne szállítson lőszert a lengyeleknek. Annál is inkább, mert Lemberg esetleges elesetl – ami szerencsére nem következett be – Magyarországot is megtámadta volna a Vörös Hadsereg.

Magyarország, mentve a menthetőt a vesztes háború után, 1918-tól támogatta a lengyeleket fegyverrel, lőszerrel és más fegyverzeti anyagokkal. Ez jóval több volt egyszerű kereskedelmi árucserénél, noha a hadianyagért cserében szén és olajipari termékeket kaptunk. Az okok között nem kis szerepet játszott a félelem az újabb tanácsköztársaságtól, az orosz megszállástól. Eközben a mindkét fél által ghajtott közös lengyel–magyar határ megteremtés is célként fogalmazták meg.

Legelőször a kassai katonai raktárból,

1918 novemberében vagy decemberében szállítottunk ismeretlen összetételű és mennyiségű hadianyagot. 1919-ben, még a Tanácsköztársaság létrejötte előtt Weiss Manfred csepeli gyára 10 000 karabélyt, 20 millió gyalogsági lőszert és 20 ezer tüzérségi lőszert szállított a lengyel hadseregnek. 1919/20-ban a gyártáshoz és a szállítmányokat vivő mozdonyoknak szükséges szén- és lengyelek biztosították. Amikor a szén- és a románok akadékoskodása miatt nem kapta meg időben a gyár, a bécsi lengyel szénraktárból sürgősséggel érkezett meg az utánpótlás. A hadügyminiszter a Lengyel Államvédelmi Tanács 1920. július eleji ülésén azt mondta, hogy utánpótlás nélkül augusztus 14-én elfogy a hadsereg utolsó lőszere. Levélben fordult a magyar kormányhoz, sürgetve a szállítást. Ez volt a harmadik alkalom, amikor 1918 és 1919 után Magyarország döntően befolyásolta a lengyel hadsereg sikerét. Augusztus 12-én közvetlenül a csepeli gyárból két szállítmány, összesen 110 tengelyen, 20–22 millió gyalogsági lőszert érkezett, amelynek kiosztásával megszűnt a katasztrófális lőszerhiány, és augusztus 14-én teljes erővel megindulhatott a lengyel ellentámadás. (Hadtörténeti források szerint augusztus elején csak 10-

A második világháború elején hazánkba érkezett lengyel menekültek legfőbb védelmezője idősebb dr. Antall József miniszteri tanácsos volt.

15 tőltnnyel rendelkeztek az alegységek a frontvonalon.) A lengyel győzelem tényezői közé kell sorolnunk a katonák, a tisztok önfeláldozó tevékenységét, kimagasló harci morálját, a jó haditervet és azt, hogy a

ig nem rakták ki a hajók nélkülözhetetlen rakományait. A munkát akkor vették fel, amikor már eldőlni látszott a vizsluai hadjárat sorsa.

Az 1920. augusztus elején mintegy 85 ezer fővel készültbe helyezett Magyar Királyi Honvédség arra várt, hogy a kormány engedélyt kapjon a fraciáltól a lengyelek megsegítésére. Párizs igent mondott azzal a feltétellel, hogy a prágai kormánytól függ a honvédség átengedése Csehszlovákia területén. A prágai kormányzat ezt elutasította.

A lengyel győzelem megakadályozta Európa bolsevizálását, és ebben a magyar segítségnek is kiemelkedő szerepe volt. A lengyel miniszterelnök a Parlamentben köszönte meg Magyarország segítségét. A vezérkari főnök, Rozwadowski tábornok ez alkalomból a következőket mondta Takách-Tolvay József ezredes varsói katonai referensnek: „Sohasem fogjuk elfelejteni Magyarországot nemes gondolkodásból, azt, hogy minket a legnehezebb óráinkban őszintén támogatni akart”.

Ez a fegyverbarátság folytatódott 1939 szeptemberében: a német és a szovjet megszállás elől menekülő mintegy 100 000 lengyel civil és katonát fogadott be Magyarország. A civilek nagy része a háború végéig itt maradt. A magyar kormány hallgatólágos beleegyezésével számos katonát távozhatott Franciaországba és a Közel-Keletre, hogy a szerveződő lengyel hadseregben harcolhassanak tovább hazájuk felszabadításáért.

A magyar hadianyag-szállítmányok jelentőségét méltatja a skierniewicei pályaudvaron állított emlékmű.

A Nitrokémia katonai kapcsolatai

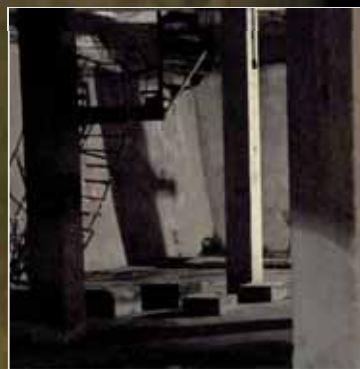
SZIGORÚAN TITKOS!

NYOLC ÓRA ALATT 1 600 KILOGRAMM LŐPOR, NITROCELLULÓZ, NITROGLICERIN ÉS TNT – EZ VOLT A BALATONFÜZFŐI MAGYAR LŐPORGYÁRÜZEMI RT. ELŐÍRT, LEGTELJESEBB TITOKBAN TARTOTT, KEZDETEKRE MEGHATÁROZOTT NAPI TERMELÉSI ADAGJA. AZ OBJEKTUM MÉG MA IS ÁLL, ÉS NOHA AZ IDŐ VASFOGA ITT-OTT MÁR KIKEZDTE E „SZELLEMKASTÉLYT”, ÍRÓDhatnak még új fejezetek...

Kísértetiesen megvilágított alagutak, rozsdásodó lépcsők, üresen kongó, roppant méretű csarnokok, kürtők és régi vágányok – nagyjából ilyen, kissé gótikus hangulat fogadja az egykori lőporgyár erőművének területére látogatót. A kevéssé ismert és meglehetősen elrejtett objektum története a trianoni békediktátum idejére nyúlik vissza, amikor is a győztes országok mindent megtettek annak érdekében, hogy hazánk hadseregét és főként hadiiparát a nullával tegyék egyenlővé. De ahogyan titkos légiereő is alakult Trianon után, úgy titkos lőporgyár is épült, miután a mosonmagyaróvári lőpor- és robbanóanyaggyárat a diktátum alapján 1921.

február 12-ig le kellett szerelni. Néhány hónappal később a Honvédelmi Minisztérium az ország megmaradt területét igen alaposan átvizsgálta, hogy megtalálja a leendő lőporgyár helyét. Végül Balatonfűzfő találtatott ideális helyszínnek: egyrészt akkoriban a tó környéke még nem volt túlságosan felkapott nyaralóhely, másrészt az erdős terület mindkét oldalán közlekedett vasút.

A lőporgyár felépítésére a kormány 1924-ig 98 milliárd, később pedig további 12 millió aranykoronát különített el, ami a pénzváltás után összesen több mint 28 millió pengót tett ki. 1927-re fejeződött be a létesítmény teljes felszerelése, de a termelés már egy évvel ko-

rábban megkezdődött, mégpedig négy hatalmas kazán segítségével.

Az évek előrehaladtával a gyár egyre komolyabb megrendeléseket kapott, ezért a technikát is folyamatosan fejleszteni kellett. Mivel a föld alatt a hely véges volt, 1938-ban és 1942-ben már a felszínen helyezték el a termeléshez szükséges két-két újabb kazánt. Ezek egy ideig maximális teljesítménnyel tudtak dolgozni, de 1943-tól kezdve már erősen akadozott a szénszállítás. A lőporgyár a második világháború idején több mint 4000 munkást foglalkoztatott és a magyar haderő részére csak lőporból napi 20 tonna körül termelt. A háborús

évek alatt a csarnokok az itt dolgozók óvóhelyeként, menedékeként is szolgáltak.

A gyári erőmű sorsát később a széntüzelés folyamatos viszszafejlése, az olajtüzelés teljes körű térhódítása pesztelte meg: negyvenhat éve tartó működése 1972 márciusában állt le. Sokak számára igen nehéz volt a búcsú. Mint ahogyan Balogh Ödön, Búcsú az alagúttól című cikkében nyilatkozta Kovács László művezető: az alagút a munkások második otthona volt. Nehéz körülmények között dolgoztak, de ezt nem érezték kényszernek. Jó közösségük volt. A fegyelem mellett megért a viccelődés, a móka

is. És összetartottak. Büszkék voltak arra, hogy ők erőművesek.

Az egykori hadiipari létesítmény vasbeton boltívekkel, helyenként vasbeton födémekkel, falakkal és beton burkolattal készült. Két földalatti szintje egyenként körülbelül 2500 négyzetméter, belmagassága pedig a nagyobb csarnokokban eléri a tíz métert is. A szintek között vaslépcsőkön lehetett közlekedni, még ma is jól látható, hogy annak idején kisvasút szállította a szénét a kazánokhoz. El lehet képzelni, hogy annak idején az alagúti kazánház levegője mennyire gázos és poros lehetett, ami igencsak kikezdhette az itt dolgozók szervezetét.

A szakemberek szerint, noha a földalatti építmény egészen jó állapotban van, a mai modern fegyverekkel szemben sem óvóhelyként, sem bunkerként nem szolgálhat. Ugyanakkor a Magyar Honvédség „újra felfedezte” magának a helyszínt: „Az 54-es kihívása” elnevezésű, az MH 54. Veszprém Radarrezd és a Veszprémi Honvéd SE által rendezett túlélőversenyek próbatételének egy részét itt, a mélyben kellett teljesíteniük a résztvevőknek. A közeljövőben pedig nem kizárt, hogy bányaművelési kiképzési gyakorlat terepül fog szolgálni az elagott telep. Mivel pedig közeledik az első világháború kitörésének századik évfordulója, hadtörténészek azt is megvizsgálták, hogy lehetséges-e valamiféle időszakos kiállítás berendezni a hatalmas csarnokok történelmi főlhomályában.

Élt, halt a háborúért

MINDEN IDŐK EGYIK LEGNAGYOBB FOTOGRAFUSÁRA, HADITUDÓSÍTÓ RIPORTERÉRE, ROBERT CAPÁRA (FRIEDMANN ENDRE ERNŐRE) EMLÉKEZÜNK, AKI SZÁZADIK ÉLETÉVÉT TÖLTÖTTE VOLNA BE IDÉN OKTÓBER 22-ÉN. E KEREK SZÜLETÉSNAPOT AKÁR MEG IS ÉRHETTE VOLNA, HA NYUGALMAS ÉLETET ÉL. DE NEM ÉLT...

MINDIG TŰZVONALBAN

Robert Capa olyan felvidéki-kárpátaljai-pesti ötvözetű családi közegben – vagy ha a szintén klasszikus-sá vált André Kertészre, Brassaira vagy Martin Munkácsira gondolunk, akkor inkább katlanban – nőtt fel Budapesten, majd formálódott tovább Berlinben, Párizsban, amely kellőképpen szabad szelleművé, kalandvágyóvá, egyszersmind egyedülálló alkotóvá tette, feltöltötte munióival ahhoz, hogy teljesítse küldetését. Azazhoggy képein keresztül megörökítse az örökletet, közelebbről „az emberiség óriási, halálos hazárdjátékának, a háborúnak” fontos pillanatait, vagy épp a békeidő divatbemutatóit, utcaképeit.

Nincs a világon olyan fotótörténet, tankönyv, amelyben az összesen több mint hetvenezer képet készítő Capa neve ne szerepelne. Elérte azt, ami az alkotó ember számára a legfontosabb – valóra váltotta álmait. Elemi erővel örökölte meg a háborús konfliktusok örök igazságát: a gyűlölet, az erőszak tönkreteszi az emberi élet mindennapjait. Ugyanakkor a pokol közepén is felmutatta képein az örök emberi vágyat a békére, a szeretetre, az örmre. Képes volt feloldani a különös újságírói kettősséget: intenzíven jelen lenni, megmutatni, ami igazán fontos – ám objektívan kívül maradni. Ha „történés” volt, azonnal a helyszínen temett. „Elmulasztani egy inváziót a haditudósítóknak annyi, mint öt év Sing-Sing után visszautasítani egy randit Linda Turnerrel” – vallotta.

A náci hatalomátvétel miatt Berlinből is távozni kényszerült. Pesti kitérő után Párizsig jutva végre 1934-ben rámosolygott a szerencse: a Saar-vidékről nagy feltűnést keltő riportot adott le a Vu magazinnak. Ennek köszönhetően már több magazin kezdte foglalkoztatni. Párizs meghozta a szerelmet is Gerda Pohorylle személyében. A világ első női haditudósítójává vált, elbűvölő, Capához hasonlóan energiával teli, megszállott lengyel lány nem csupán képszovegeket írt, hanem menedzselte is szerelmét. Mivel André Friedmann néven nem lehetett a képeket eladni, Robert, gyakorlatban Bob Capa „lett”. A kiöltölt nevet – meséli megörzött tiszta magyarsággal Capa egy 1947-es hangfelvételen – még

pesti iskolatársaitól kapta nagyszájúsága, rámenőssége okán.

Amint kitért a spanyol polgárháború, Gerda és immár Robert Capa máris ott temett. Gerda karrierje tragikus véget ért, mivel merénylet áldozatává vált. Ca-

pához akkor kegyesebb volt a sors: a spanyol polgárháborúban írta be magát a fotó-, illetve a hadifotó világtörténetébe. Egy csapásra híressé vált egy felvétele révén. A kép címe: Lojalista milicista a halál pillanatában, Cerro Muriano, 1936. szeptember 5. Capa úgy mesélte, hogy a nevezetes napon egy andalúziai lövészárókból a feje fölé emelve fényképezőgépet kidugta – és exponált... Csak három hónap múltán tudta meg, hogy világhírt hozott számára ez a véletlen klikkelés. Innen ered Capa híres mondása, miszerint ha nem elég jók a képeid, akkor nem voltál elég közel.

Őt nagy háborúban vett részt. 1938-

ban kínai, majd a második világháború idején tunéziai és olaszországi hadszínterekről küldte élesszemű lélektan megfigyeléseket és erkölcsi állásfoglalásokat ötvöző képmeséit, illetve -üzeneteit.

Mindjárt itt van jellemző példának az 1944-es normandiai partraszállás, amelyre Capa az első csapatokkal érkezett, s máris a jeges tengerben állva fotózott. Holmi laborhíba folytán azonban csupán 11 „elmozdult”

A Magyar Nemzeti Múzeum a Robert Capa – A játékos című kiállításával tisztel meg a kiváló fotográfus emléke előtt. A 2014. január 12-ig látogatható, 160 fotót felvonultató tárlat négy teremben Capa négy arcát, négy szerepét – az emigránsét, a haditudósítót, a játékosét és a hőst – mutatja be az általa és a róla készített fotók, illetve korhű installációk segítségével.

kép maradt, amelyek ezért Elmosódva címmel jelentek meg a Vu-ban. A világnak pedig e 11 kép jelenti a D-napot, a partraszállást. A háborút követően Magnum Photos néven fotóügynökséget alapított. Saját szemszögű, nem politikailag elvárt riportsorozatokat készített a Szovjetunióról; Irving Shaw-val riportkönyvet alkotott a formálódó Izraelről; megörökítette a Jeruzsálem felszabadításáért harcoló magyar zászlóalj harcait és az első arab-izraeli háborút is.

1948-ban hat hétre hazalátogatott, laza, de drámaian feltáró szociariportot készített hazájáról, amelyhez kötődve ezt vallotta: „Nem elég tehetségesnek len-

ni, magyarnak is kell lenni!” Végül utolsó (1954. évi) háborús vállalkozásának vélt vietnami útján, a Vörös-folyó del-tájában a legjobb beállítást keresvén tapasztalókára lépett. Túlontúl közel került az eseményhez...

DALSZILÁNKOK

ELHALASZTOTT HOLNAP... FOLYIK PIROS VÉREM CÍMMEL MUTATTA BE LEGÚJABB SZÍNHÁZI DARABJÁT A HONVÉD EGYÜTTES SZÍNÉSZKARA A FŐVÁROSI BETHLEN TÉRI SZÍNHÁZBAN. AZ ELŐADÁS SORÁN AZ ELSŐ VILÁGHÁBORÚ KATONADALAI, PRÓZAI ÉS VERSEK SZÖVEGEI LÁTVÁNYOS SZÍNPADI LÁTOMÁSKÉNT JELENNEK MEG. A PRODUKCIÓBAN HALLHATÓ DALOKAT ANNO, A FRONTON HARCOLÓKRA VAGY AZ OTTHON MARADOTTAKRA GONDOLVA, TÖBB MILLIÓAN ÉNEKELTÉK.

Magyarország legrégebbi, 1949-ben alakult művészegyetese páratlan műfaji sokszínűséggel kínálja látványos produkcióit a közönségnek. Nem meglepő tehát, hogy a Honvéd Táncszínház Színészkarának repertoárja is hagyományosan sokrétű: a társadalmi ünnepekhez, nemzeti, történelmi eseményekhez kapcsolódó zenés irodalmi összeállítások épp úgy megtalálhatók benne, mint a szórakoztató zenés műsorok. A színészkar szakmai munkáját 2012 óta, művészeti tanácsadóként irányítja Csizmadia Tibor Jászai Mari-díjas ren-

dező, az ő instrukciói alapján mutatták be az első világháborús katonadalokból, prózai és verses idézetekből építkező darabot is. Az együttesnél eltöltött első évadának tapasztalatairól, az első bemutatóról, a témaválasztás apropójáról, az „Elhalasztott holnap” mai aktualitásairól és üzeneteiről kérdeztük a rutinos színházi szakembert.

– Az együttes színészkarának életét jelentős változások, átalakulások jellemezték: korábban nagyobb létszámú formáció alkotta a szintársulatot, jelenleg öt nagyon tehetséges színészből, három

Csizmadia Tibor

feldolgozták, lemezfelvétel alá rendezték, mint például Cseh Tamás.

– **A darab címét is valamelyik slágerdal vagy vers szövegéből merítették?**

– A címválasztás is érdekesen alakult. Eredetileg valóban a dalokból próbáltunk kiragadni arra érdemes részleteket, több címvariációnk is volt, ám végül a cím is kollektív kreativitás eredményeként született, „külsős segítséggel”, csakúgy, mint a koreográfiái, a bábos vagy a zenei elképzelések, ötletek kitalálása, érlelése és megvalósítása is. Az „Elhalasztott holnap” címvariáció konkrétan a Honvéd Táncszínház művészeti vezetőjének, Zsuráfszky Zoltán Kossuth-díjas koreográfusnak, rendezőnek a fejéből pattant ki. Mondanom sem kell, telitalálatnak minősült, nem sokat hezitáltunk, azonnal „megvettük” a főcím ötletét és alcímként jelöltük meg a talán mindenki által ismert „folyik piros vérem” dalszövegrészletet.

– **Ki a darab szerzője, milyen szempontok alapján választották ki a katonadalokat?**

– Az előadást én szerkesztettem össze, vagyis meglévő anyagokból dolgoztam, mint például a Balogh Márton és Baráthy által jegyzett Bakanóták című CD. Meghallgattam rengeteg első világháborús dalt, szövegeknek néztem utána az interneten, és így tovább.

– **Előadásuk megfogalmaz-e valamilyen konkrét célt, üzen-e a mának vagy a holnapnak?**

– A legfontosabb cél mindenképp az áldozatok emléke előtti tisztelgés. A darab legfőbb üzenete egyértelműen az a már-már közhellyé laposodott megállapítás, hogy ha az emberiségnek működő a memóriája, akkor nem lennének háborúk. Tulajdonképpen olyan múltidézés-

nek szántuk ezt az előadást, amely az érzelmek irányából közelíti meg ezt a sorsfordító eseményt. A dalok, a szövegek, a koreográfiák, a bábok, a vetítések, az árnyjátékok segítségével próbáltunk meg olyan atmoszférát teremteni, amelynek hatása alá kerülve mindenki magának vonhatja le az előadás és az adott történelmi helyzet konzekvenciáit.

– **Van-e célközönsége a darabnak? Ki-nek ajánlaná leginkább az előadást?**

– Nem neveznék meg konkrét célcsoportot. Az én fiam például középiskolás, megnézte az előadást és talán nem hangzik szerénytelenségnek, ha azt mondom, hogy bizony a hatása alá került. Beszélünk is róla, hogy az egész osztálya eljönne megnézni a produkciót, amely ezek szerint egy középszintűs fiatal, tehát a jövő, a holnap számára is képes impulzusokat adni múltunkról, történelmünkről.

Egyházi
katonazene

KARÁCSONYI ÉNEK

A KARÁCSONYI ÜNNEPKÖRHÖZ A ZENE UGYANÚGY HOZZÁTARTOZIK, MINT A KARÁCSONYFA. MA MÁR ÚGY IS FOGALMAZHATUNK: BENSŐSÉGES ÜNNEPÜNKNEK LASSAN A KATONAZENE IS UGYANOLYAN ELMARADHATATLAN RÉSZE, MINT AZ AJÁNDÉKOZÁS VAGY ÉPPEEN AZ ÉJFÉLI MISE.

A haderó valamennyi katonazenekara arra törekszik, hogy minél változatosabb, színesebb módon tárja tudását a közönség elé. Így az MH Légierő Zenekar Veszprém fúvószenekara is, amely az elsők között adott koncertet templomban. Katona János alezredes karmester – egyben a Keresztény Katonák Szövetségének elnöke – elmondta, először 1988-ban, az akkori veszprémi érsek, dr. Szendi József kérésére játszott körmeneten a zenekar.

– A zenekarnál én tartom kézben az egyházi vonalat is. Református családban születtem, megéltük Isten szeretetét, fontos része volt életünknek. A rendszer-váltás is hozott magával egyfajta szabadságot és a történelmi egyházak is nyitottabbak lettek. 1994-ben aztán megalkultak a tábori lelkesítő szolgálatok. A felszabadultság hatására még inkább előtérbe került a gyülekezetek életére, hangulatára hatással lévő zene – véli a

Kálmánfi Gábor ❖ Fotó: Szűcs László és Rácz Tünde

karmester. A nemzeti zenekultúra ápolása az egyik legfontosabb feladat, ám emellett a zenekar kirendeléseinek több mint fele már egyházi rendezvényhez kapcsolódik. De kanyarodjunk vissza még a számukra nagyon fontos 1990-es évekbe, amikor is a „királynék városának” katonazenészei Boszniában az amerikai parancsnokváltások és medálparádék rendszeres résztvevői voltak.

– Meglepődtem azon, hogy a rendezvények rendszerint a tábori lelkész áldásával kezdődtek. Az amerikaiak mindig elküldték nekünk az ide vonatkozó énekek kottáit. Ekkor jött az ötlet, hogy ne csak egyházi rendezvényeken, hanem egy-egy állománygyűlés előtt is adjunk elő vallásos énekeket, így téve emelkedettebbé a rendezvényt. A hallgatóság megérezheti Isten közelségét, de ezek a dallamok a nem vallásos embereket is elmélyítik, elgondolkodásra készíthetik – mondja az alezredes.

Érdekes, hogy a két világháború között sem volt nagy divatja a katonazenekarok és az egyházzene kapcsolatának. Noha a Magyar Királyi Honvédség mindennapjainak szerves részét képezte az egyházi kultúra, katonazenekar csak két katolikus éneket örökített meg az utókorok: az Ah, hol vagy magyarok tündöklő csillaga címűt és a Boldogasszony anyánkat.

Vallásos énekeket játszani fúvós zenekarral? Isten házában? Vékony jégen jár ilyenkor a zenész, hiszen vélhetjük, az eredendően harsány, ritmus által meghatározott fúvószenével, s általában a katonazenével szemben a templomban csendességre és finom, lágy hangzásra van szükség.

– Nagyon-nagyon sok energiát fektettünk abba, hogy eljussunk erre a szintre. Mi is ez a szint? Jövőre több mint száz református, katolikus és evangélikus egyházi éneket tartalmazó, három DVD-t jelentetünk majd meg. A felvételeket többek között a veszprémi Szent

Mihály-bazilikában, a tihanyi apátságban, a jáki templomban és a pannonhalmi bencés főapátságban vettük fel – tette hozzá a karmester.

Egyházi vonalon Katona János karmester jobb keze, az egyházzenei kultúrában járatos, kántóri iskolát végzett Virág Pál törzskarmester, akinek áhítata és szakértelme még inkább elmélyíti az ilyen jellegű fellépéseket. Ezekből idén karácsonykor sem lesz hiány. Katona János alezredes a zenekar zsúfolt decemberi naptárából kiemelte, hogy Márfi Gyula veszprémi érsek felkérésére december 13-án, a veszprémi püspöki palotában adnak adventi hangversenyt.

– Ez a fellépés két okból lesz különleges. Egyrészt az érsek atya a püspöki palotába eddig „nem vitte be” a zenét, másrészt a felkérés alapján nemcsak szakrális stílusban kell eljátszanunk a különféle egyházi énekeket, hanem átdolgozva, világibb, lazább, jazzes fellegásban adjuk elő például az Erős vár a mi Istenünk-et, vagy a Mint a szép híves patakra kezdetű énekeket. Ezeket a feldolgozásokat különben világi koncerteken is játszunk. Az a célom ezzel, hogy a Big Band koncertre látogatóknak meglepetést okozzunk, és hátha így közelebb kerülnek Istenhez. Ez egyfajta missziós szerep – búcsúzott Katona János alezredes, aztán már indult is próbálni a közelgő adventi időszakra. Akik azonban nem akarnak várni a következő koncertjükhöz, keressenek rá a YouTube-on a zenekar klipjeire.

Kontra, rekontra, szubkontra

KÁRTYACSATA

DECEMBER 17-ÉN RENDEZIK MEG A MAGYAR HONVÉDSÉG ELSŐ ULTI-BAJNOKSÁGÁT, AMELYEN A RÉSZTVEVŐK EGY SPECIÁLIS, 1917-BEN KIADOTT HADSEGÉLYEZŐ KÁRTYA ÚJRANYOMOTT VÁLTOZATÁVAL JÁTSZANAK MAJD.

A háborús kártyát a Hadsegélyező Hivatal megbízásából adták ki, hogy az így szerzett bevétellel az elesett katonák özvegyeit, árváit segítsék – derül ki Závodi Szilvia történész témában írt tanulmányából. A Hadtörténelmi Múzeum muzeológusa megjegyzi: a 112×70 milliméter méretű kártyákat a Brünnben, 1876-ban született Kóber Leó tervezte, aki hírnevét hangulatos élet- és zsánerképekkel, karikatúrákkal,

valamint reklámgrafikákkal alapozta meg. 1906-tól Bécsben és Budapesten élt, gúnyrajzai sorra tűntek fel a kor népszerű osztrák és magyar élclapjaiban. A háborúba mint népfelkelő vonult be, képeivel tudósított a frontról. 1916-ban gyűjteményes kiállítása nyílt a Könyves Kálmán Galériában, Jegyzetek és megjegyzések a háborúról címmel.

Kóber a hagyományos, 32 lapos Tell- (ismertebb nevén magyar) kártya szo-

kás képeit a központi hatalmak uralkodóinak, hadvezéreinek portréival és háborús események rajzaival cserélte fel. A terveken a kereteket, a vonalakat, az árnyékolást és a feliratokat tussal, a körvonalakat kitöltő színek világosabb, lazúrosabb árnyalatait akvarellal, míg a mélyebb fődíszíneket úgynevezett gouache festékkel készítette a művész. A játékkártyakartonra nyomott hadsegélyező kártya sarkai lekerekítet-

tek, élei aranyozottak voltak. 1917 őszén készült el a Piatnik Játékkártyagyár budapesti üzemében, s három kiadást élt meg. Az egyes kiadások közötti különbségek elsősorban a hátlapokon és a tők ászon figyelhetők meg. Závodi Szilvia rámutat: a második és a harmadik kiadás igen ritka. A Hadtörténelmi Múzeum gyűjteményében öt pakli hadsegélyező kártya található, mindegyik az első kiadásból.

A tők ászon olvasható a kiadó – azaz a Piatnik Játékkártyagyár – pontos megnevezése. A királyok képein a központi hatalmak legfőbb hadurai szerepelnek: II. Vilmos német császár, Ferdinánd bolgár cár, Mohamed török szultán és IV. Károly, az Osztrák–Magyar Monarchia uralkodója. A felső lapokon József és Jenő főherceg, Franz Conrad von Hötzendorf tábornagy, a Monarchia haderejének vezérkari főnöke, illetve utódja, Arthur Arz von Straussenburg vezérezredes kapott helyet, míg az alsókon Svetozar Boroevic de Bojna tábornagy, Szurmay Sándor magyar királyi hadügyminiszter, Kövessházi Kövess Hermann tábornagy, az osztrák–magyar haderő utolsó főparancsnoka és Rohr Ferenc tábornagy, a magyar királyi honvédség főparancsnoka látható.

A kártya római számmal számolt lapjain a háború eseményei elevenednek meg: a X-esek sebesültek után kutató vöröskeresztes kutyát, bajtársát gyógyoló katonát, díszgyehuruba bújtatott, fellobogózt katonát és lőállásban várakozó harcost ábrázolnak. A IX-eseken sérült gondozó ápolónak, gránátot hajtó katonának, nehéztüzérség és elesett harcos sírja látható. A VIII-as lapokon rejtőzködő felderítőegység, a háatországban végzett munka, légvédelmi üteg és családjától búcsúzó, harcterre induló ba-

ka szerepel (érdekesség, hogy a magyar kártyán is a tők VIII-ason búcsúzik a családjától Tell Vilmos). A VII-es lapokra bajtársát segélyhelyre cipelő ka-

tonát, tengeri csatát és győzelmes rohamot rajzolt Kóber Leó.

A tők VII-esen nem szerepel kártyakép, ugyanis ez a lap volt a kötelező helye a kártyabélyegzésnek – hangsúlyozza Závodi Szilvia. 1850. szeptember 6-án született az a császári nyílt parancs, miszerint a magyar területen készült, illetve forgalmazott játékkártyák kötelező lebélyegezni (a gyermek-, búvész-, jóság- és vetőkártyák után ugyanakkor nem kellett adót fizetni). A másik kötelező elem a gyártó cég jelzése (ábra, betű, felirat vagy bejegyzett védjegy) volt. Akkoriban a kártyák után fizetett illeték komoly bevételt jelentett, így Európa szinte minden állama rendeltileg írta elő, hogy azok jelzés nélkül nem kerülhetnek forgalomba.

A hadsegélyező kártyán a gyártó Piatnik védjegye, a lovas zsoké látható, utalva a céghez tartozó sikeres versenyistállóra. A bécsi székhelyű, ma is működő vállalatot 1824-ben alapították, s az évek során a családi vállalkozás Európára egyik legjelentősebb kártyagyárává fejlődött. Sorra alapították leányvállalatait az Osztrák–Magyar Monarchia nagyobb városaiban. Budapesten 1896-ban vetették meg lábukat, miután felvá-

sárolták az Első Magyar Kártyagyár részvényeit. Kezdetben a Csengery utcában, majd miután 1913-ban elkészült az új lakó- és üzempépület, a Rottenbiller utcában működtek – írja Závodi Szilvia, aki a Hadsegélyező Hivatal kezdeményezésével kapcsolatban úgy fogalmaz: a Kóber tervezte hadsegélyező kártya kétes értékű sikert aratott, a Népszava újságcikkben kérdőjelezte meg segítő szándékát.

Az első világháború után a játékkártya továbbra is megmaradt a reklám és a politikai propaganda eszközeként. A második világháború alatt a hadikártya újjáéledt, igaz más előjellel: megpróbálták felhasználni a harci szellem bomlasztására. A németek 1941-ben Anglia felett nagy mennyiségű kártyát dobtak le, amelyen gúnyrajzok ábrázolták az angol hadvezetést és a közállapotokat.

Az amerikaiak is készítették kártyát az iraki háború idején. A játéka és az általközöközött személyek azonosítására egyaránt alkalmas római paklit 2003. április 11-én sajtótájékoztatót mutattak be. Az elfogandó iraki katonai és politikai vezetői lapokra rajzolt portréi között volt Szaddám Huszein is, mégpedig a pött ászon.

Küldöttközgyűlés

A Honvéd Közszolgálati Önkéntes Nyugdíjpénztár megtartotta tisztújító küldöttközgyűlését, melyen megválasztották az igazgatótanács és az ellenőrző bizottság tagjait és elnökét, továbbá módosították az alapszabályt, a befektetési politika és a választható portfóliók szabályzatát. Az igazgatótanács elnöke Fodor Lajos maradt, míg az ellenőrző bizottság elnöki posztját dr. Puskás Attila töltheti be a következő öt évben.

Kovács Dániel, fotó: G. G.

A Petőfi Sándor laktanya 100 éve

November 21-én mutatták be olvasószerkesztőnk, M. Tóth György A Petőfi Sándor laktanya 100 éve című könyvét. Az ünnepi rendezvényt Kun Szabó István dandártábornok, a MH vitéz Szurmay Sándor Budapest Helyőrség Dandár parancsnoka nyitotta meg, hiánypótlónak nevezve a kiadványt. Dr. Ravasz István alezredes, hadtörténész kiemelte: a szerző precíz, kifejezetten olvasmányos könyvével új értéket alkotott, mert saját kutatásai alapján olyan dolgokat sikerült közölnie, amelyet a szakma sem ismert eddig. Babucs Zoltán hadtörténész hangsúlyozta: a mű ötvözi magában a laktanya építésének történetét, képekkel szemlélteti, milyen volt az itt állomásozó katonák mindennapi élete, és azt is, hogy 1938-ban a m. kir. 2. honvéd gyalogezred katonái miként avatták fel elődeik, a 29-esek emlékművét.

Takács Vivien, fotó: Szabó Lajos

Hazámat szolgálom

A NATO Katonai Bizottsága 2013. szeptember 13–15. között hazánkban megrendezett ülésének sikeres lebonyolítása érdekében végzett munkája

elismeréseként Magyarország honvédelmi minisztere Szolgálati Érdemjel arany fokozata kitüntetéssel adományozott Mezei Zsolt alezredesnek, emléktárgyat pedig dr. Orosz Zoltán Béla altábornagynak és Myszoglád Róbert ezredesnek.

IN MEMORIAM

2013. október 28. és november 22. között elhunyt:

Ettig Antal ny. ezredes (82), Morvai István ny. ezredes (65), dr. Kormos László ny. ezredes (82), Bartal Oszkár László ny. alezredes (86), Lesti János ny. alezredes (55), Rábai Ferenc Benedek ny. alezredes (83), Szűcs Pál ny. alezredes (74), Kosztyú Miklós ny. alezredes (80), dr. Száraz Ferenc ny. alezredes (77), Szöllösi Mihály ny. alezredes (87), Ivók János ny. alezredes (81), Lőrinczi József ny. alezredes (82), Végh Lajos ny. alezredes (79), Bodnár Illés István ny. alezredes (69), Brazlik János ny. alezredes (87), Ujvári István ny. alezredes (84), Selyem István ny. őrnagy (82), Bognár Imre István ny. őrnagy (79), Krasnyánszki János ny. őrnagy (86), Szöllösi Imre ny. őrnagy (80), Balogh József ny. őrnagy (74), Kádár László György ny. őrnagy (67), Pálfi Lajos ny. őrnagy (81), Szklenár István ny. őrnagy (82), Apáti Lajos ny. százados (84), Császár Nándor ny. százados (84), Rigler Gusztáv ny. százados (83), Tóth József ny. százados (68),

Halász Gyula ny. törzsszázlós (72), Zöld Ferenc ny. törzsszázlós (87), Bósz János ny. törzsszázlós (83), Fülöp László István ny. törzsszázlós (62), Pala Andor ny. törzsszázlós (80), Kovács László ny. zászlós (44), Kétszeri János ny. zászlós (83), Karacsony László ny. zászlós (67), Németh János ny. zászlós (72), Tasi László ny. zászlós (62), Temesi Vilmos ny. zászlós (94), Vetrő László ny. zászlós (63), Gárdonyi János ny. zászlós (88), Molnár Sándor ny. zászlós (67), Iván Zoltán ny. főtörzserőrmester (59), Nagy Csaba ny. főtörzserőrmester (43), Mádl József ny. törzserőrmester (61), Kotlár Lajos ny. közalkalmazott (69), Mező Mihály ny. közalkalmazott (78), Csonka Béláné ny. közalkalmazott (73), Kadlecik Ferencné ny. közalkalmazott (84), Márton Józsefné ny. közalkalmazott (87), Mokus László ny. közalkalmazott (75), Bernáth Lászlóné ny. közalkalmazott (83), Icső Lajosné ny. közalkalmazott (91), Kis Mihályné ny. közalkalmazott (62), Meiszterics Lászlóné ny. közalkalmazott (74), Orosz Kálmánné ny. közalkalmazott (85).

EMLÉKÜKET KEGYELETTEL MEGŐRIZZÜK.

AZ ELSŐ VILÁGHÁBORÚ MAGYAR ZSIDÓ HŐSEI

A MAGYAR HADVISELT ZSIDÓK ARANYALBUMA – AZ ELSŐ VILÁGHÁBORÚBAN RÉSZT VETT ZSIDÓ KATONÁK ÉS KITÜNTETETT HŐSÖK EMLÉKALBUMA – A ZRÍNYI KIADÓ ÚJ KÖTETE ÚJABB FÉNYES TÖRTÉNELMI LAPOKAT TÁR ELÉNK 1914–18 IDŐSZAKÁBÓL.

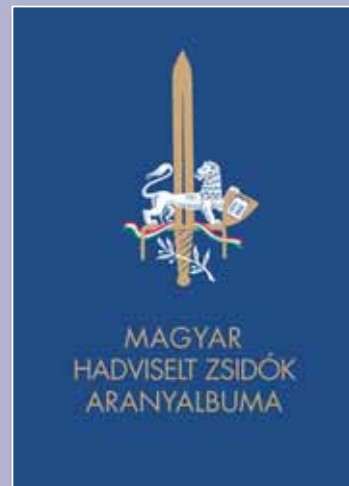
Az elhunyt, odaveszett katonák névgyűjteményével megjelent reprezentatív emlékkönyv fontos kordokumentum, amelynek jelentőségét leginkább a katonaság és a zsidóság kapcsolatának magyarországi története tükrében értékelhetjük. Már a XIII. században találunk említésre érdemes momentumot, amikor is a zsidók Európában elvesztették a fegyverviselési jogot, nálunk viszont IV. Béla királyi védelmet nyújtott nekik. Mátyás király külön zsidóprefektúrát hozott létre. Történelmi változásaink fordulataiból sosem maradt számarra mindig is meghatározó volt a lakóhely, illetve az ország védelméhez való hozzájárulás, kiegészítő ténykedés. (Adófizetés, élelem- és fegyverbeszerzés, sáncépítés, tűzoltás, szekerelés, őrzés, kémkedés stb.) Külön jelentős fejezetet képez a hadi újításokban és a hadiiparban való részvételük. (Weiss, Frommer stb.) Mindamelllett a zsidók – leginkább önkéntesen – függetlenségük küzdelmeinkből fegyveresen is kivették a részüket, bár a lovaságtól és a tüzérségtől igyekeztek távol maradni.

A magyar zsidók katonai szolgálata egy 1788. augusztus 19-i rendelettel vette kezdetét. A hadsereg kimondottan kedvezett szocializálódásuknak, emancipációjuknak, ugyanis a testület nem tűrte a fajai megkülönböztetést. Az egyenjogúság reményében a magyar zsidók magyar- és erdélyi honi kiáltványukban, az imaházukat leszámítva „az élet minden egyéb viszonyaiban honfiaknak, csak magyaroknak” vallva magukat igen magas számban vettek részt az 1848/49-es forradalom és szabadságharc eseményeiben. Helytállásukért először 1849-ben, majd véglegesen 1868-ban törvény mondta ki egyenjogúságukat. Inentől kezdve tisztte, egyéves önkéntessé, katonai tisztviselővé is válhattak. Ezt a Monarchia Európában elsőként tette lehetővé, így módon karriert is biztosítva a közép-, sőt a felsőbb osztályokban. Például báró rimaszombati Hazai Samu 1910–17. között a hadügyministerségig vitte.

A Hegedüs Márton szerkesztésében először 1938-ban kiadott aranyalbum arról tanúskodik, hogy az első világháborúban is helytálltak zsidó katonáink: 76 Vitézségi Érmes és 22 harmadosztályú Vaskorona-rendet érdemeltek ki; 5116-an áldoztak életüket, 15 339-en sebesültek meg. Éppen ezért mérhetetlen méltánytalanság, csalódás, hogy alig negyedszázad múltán a vitézmód küzdőket, hősokeket „Japátos hon-védőkké” silányították. Egyetlen példa: Schwarcz Bernát hatszorosán kitüntetett tüzemester példamutató vitézséggel harcolt a tüzvonalban, majd munkaszolgálatosként 1944. december 27-én a saját sírjába lötték a keretlegények...

Az aranyalbum korábbi kiadásai veszélyes kiáltványok voltak a kiszolgáltatott és elvakított tömegekhez, hogy észérvelkel, tiszta tényekkel bizonyítsák: „nem igaz a propagandaszöveg, mi jó magyarok vagyunk”. De napjainkban is intő jel ez a

mű. Előszava amellet tesz hitet, hogy csak az olyan nemzet élhet, amely számára a próbatétel összekovácsoló erő.

Ha csupán ennyit tudunk, akkor is érthető, hogy miként kapcsolódik az aranyalbum az első világháború kitérésének közzétételéhez és a doni át-törés 71. évfordulójához és a Holokauszt magyarországi áldozatainak emléknapjához is. Mindemelllett az is kitűnik: miért szorgalmazta a kötet megjelentetését az Egységes Magyarországi Izraelita Hitközség, annak vezető rabbija, egyben a HM Tábort Lelkészi Szolgálat tábortábori fő-rabbija, dr. Köves Slomó és Sessler György, a Munkaszolgálatosok Országos Egyesületének elnöke.

Az olvasóknak, kutatóknak, gyűjtőknek egyaránt értékes, rendkívül igényes kivitelű kordokumentum megjelentetése a HM Zrínyi Térképészeti és Kommunikációs Szolgálat Közhasznú Nonprofit Kft. Zrínyi Kiadójának egyik legjelentősebb vállalkozása.

Kőbe vésve, bronzba öntve

VÉGÜL CSAK EGY MARADT...

A kiegyezés után számos városrendezési terv született azzal a szándékkal, hogy Budapest az osztrák főváros, Bécs méltó társa legyen. Erre az időszakra datálódik a Sugárút (azaz a mai Andrassy út) megépítésének ötlete is; ennek egyik pontján alakították ki a Kőr teret (ma Kodály körönd), amely egyfajta választóvonalként is szolgált. Innenől ugyanis a sűrűn beépített Pest a Városligetig mind nagyobb teret hódító zöldfelületeknek köszönhetően egy kis levegőhöz jutott.

A tér az 1890-es években a Kőrönd nevet kapta, 1902 és 1905 között pedig az épületei előtt kialakított négy apró parkban egy-egy szobrot helyeztek el: Zrínyi Miklósét (1902, Róna József), Bethlen Gáborét (1902, ifj. Vastagh György), Bocskai Istvánét (1903, Holló Barnabás) és gróf Pálffy Jánosét (1905, Senyei Károly). Ezeket az uralkodó, Ferenc József ajándékozta Budapestnek, hat másik műalkotással együtt: utóbbiak közül Hunyadi János, Anonymus, Szent Gellért és Tinódi Lantos Sebestyén szobrát a főváros különböző pontjain állították fel, míg Pázmány Péter és Werbőczy István szobra egyaránt a Kigyó térre (a mai Ferenciek terére) került.

További érdekesség, hogy Pálffy János alakjának megmintázásával eredetileg Szárnovszky Ferencet bízták meg, aki azonban a többszöri pályázati elutasítást követően összetörte gipsz szobrait és öngyilkos lett. A török elleni küzdelem és a spanyol örökösödési háború kiváló hadvezérének emléket állító alkotást így végül Senyei Károly készítette el.

A Kőröndön felállított négy alkotás közül ma már csak Zrínyi Miklós szobra áll az eredeti helyén. Bocskai István és Bethlen Gábor szobra tudniillik 1945-ben, a második világháború után a Hősök terére került, a milleniumi emlékmű Habsburg-családhoz köthető alakjainak helyére, a Pálffy ábrázoló, 2,75 méter magas, bronzból készült alkotást pedig 1955-ben eltávolították. Utóbbi 290 centiméteres kőtalapzatára – amelyről levették a kiváló katona tábornagyi rendfokozatára utaló marsallbotot és a barokk virágfüzéréket – Pátzay Pál 1959-ben készült Balassi-szobra került, míg Bocskai helyét Szondy György (1958, Marton László), Bethlenét pedig Vak Bottyán János (1958, Kiss Kovács Gyula) szobra foglalta el.

A térrendezés egyetlen „túlélője” tehát a szigetvári hős Zrínyi Miklós lett, akit Róna József szobrászművész jobbában kivont karddal, bal kezében pedig zászlóval ábrázolt. A Kodály köröndnek ez az egyetlen szobra, aminek mellélakaja is van: a talpazat előtt egy halálos sebet kapott török harcos látható.

Az 1508 körül született Zrínyi Miklós – az 1620 és 1664 között élt költő, hadvezér és hadtudós Zrínyi Miklós dédapja – már fiatal korában bekapcsolódott a török elleni küzdelembe: 1529-ben harcolt Bécs védelmében, 1542-ben pedig fölmentette a Pest ostrománál nehéz helyzetbe került keresztény hadakat; e tetteért Horvátország bánjává nevezték ki. 1543-ban nőül vette Frangepán Ferdinánd leányát, Katalint – melynek eredményeként óriási kiterjedésű birtokok kerültek az uralma alá –, 1546-ban pedig I. Ferdinánd magyar királytól megkapta az egész Muraközt, Csáktornya várával együtt; utóbbiak voltak a Zrínyi család magyarországi befolyását megalapozó vagyonok.

Zrínyi Miklós fontos szerepet játszott Szigetvár első, 1556. évi ostrománál is: az Ali budai pasa seregei által szorongatott erősség akkor megmenekült, ugyanis a bán – karöltve Nádasdy Tamás nádorral – megtámadta a közeli Babócsa török fennhatóság alatt álló várat, így vonva el az ostromlót Szigetvár alól. Oda ugyan kicsivel később visszatértek a törökök, de az időközben megerősített falakat nem tudták bevenni.

Zrínyi ezt követően többször keveredett konfliktusba a Habsburgokkal, s 1557-ben le is mondott a báni méltóságról. 1561-ben lett Szigetvár kapitánya; e posztjától – minden egyéb tisztségével együtt – 1566 elején vált meg, ám Szulejmán szultán hadai közeledtének hírére visszavette a parancsnokságot.

Zrínyi 2500 magyar és horvát katonával védte Szigetvárt, miközben mindvégig a külső segítségben reménykedett, nem minden alap nélkül. I. Miksa magyar király (II. Miksa néven német–római császár) ugyanis nagyságrendileg 80 000 katonával Magyarországra érkezett, ám serege – részben az élelmiszer-utánpótlás nehézségei miatt – megállt Győrnél, így nem tudott segíteni a szigetvári védőknek.

Magát az ostromot egyébként 1566. augusztus elején kezdték meg a törökök, akik hatalmas túlerejüket érvényesítve egyre több területet foglaltak el: Zrínyi katonáinak először az Újvárost, majd az Óvárost kellett feladniuk, augusztus 21-én pedig visszaszorultak a várba; létszámuk ekkor már alig 800 fő volt. Sorsukat a szeptember 5-én bekövetkezett löporrobbanás és az ennek következtében kialakult tűzvész pecsételte meg. A reménytelen helyzetbe került védők két nappal később, élükön Zrínyivel kitértek a várból, s a kibontakozó közelharcban mindannyian odavesztek. Szulejmán szultán ekkor már halott volt: szeptember 6-án gutatűzés végzett vele. Nem tudták ezt az ostromló török katonák sem: eltitkolták előlük, nehogy a halálhír rombolja harci moráljukat.

Feith László

Fotó:
Rácz Tünde

CÉLKERESZT BEN

KATONAI MAGAZIN AZ M1-EN

2013. DECEMBER 14.

WWW.FACEBOOK.COM/CELKERESZTBEN